

ΕΒΔΟΜΑΣ

ἜΤΟΣ Α' 1884

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

30 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ ΑΡΙΘ. 44

ΠΡΟ ΤΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΞΗΚΟΝΤΑ ΧΡΟΝΩΝ

(1 Ἰανουαρίου 1822.)

Παρά τινα τῶν μυθῶν τοῦ Σαρωνικοῦ, μεταξύ τῶν συνόρων τῆς Κορινθίας καὶ Τροιζηνίας, καὶ οὐ μακρὰν τῶν θέσεων, ἔνθα ἠγείρετό ποτε τὸ ἱερόν ἄλσος καὶ ὁ ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἐκτείνεται ἀκανόνιστος καὶ ἐν σχήματι παλάμης ἡμισυνεσταλμένης ἐπίπεδος ἑκτασίς περιφρασσαμένη κυκλοτερῶς ὑπὸ ἀμφιθεατρικῶν ὑψωμάτων. Λίθος μικρὸς, εἰς σχῆμα βήματος λαξευθεὶς ὑπὸ τῆς φύσεως, αἰρεται κατὰ μέσον τῆς ἐπίπεδου ἐκτάσεως, τὴν παντελῆ ξηρότητα τῆς ὁποίας διακόπτουσιν ὀλίγιστα δένδρα τῆδε κάκεισε κατεσπαρμένα.

Ὁ διαπλέων τὸν γλαυκὸν Σαρωνικὸν πλανᾷ ἀπληστον ὄμμα πρὸς τὴν ἀθόρυβον τῆς Νέας Ἐπιδαύρου ἀκτὴν, ἀναζητῶν διὰ τῆς φαντασίας, ἐν μέσῳ τῆς βαθυτάτης ἐκείνης ἐρημίας καὶ σιωπῆς, τοὺς λαμπροὺς χρόνους τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ὅτε καὶ ἡ ἀκτὴ αὕτη ἐμυρμηκία ὑπὸ λαοῦ χωροῦντος εὐλαβῶς καὶ περιδεῶς πρὸς τὸ ἄδυτον, ὅπως ὑπὸ τὴν κνίσσαν τῶν θυσιῶν καὶ τῶν ἀσυναρτήτων φθόγγων τοῦ ἱεροφάνιου ἀναζητήσῃ παρὰ τοῦ θεοῦ τὴν ἀνακούφισιν καὶ τὴν ἐλπίδα, ἣν ἠδυνάτει νὰ παράσῃ ὁ ἄνθρωπος.

Τὴν 1ην Ἰανουαρίου τοῦ 1822 μικραὶ ὁμάδες ἀνδρῶν ἐφαίνοντο βαδίζουσαι ἐν προδήλῳ μερίμνῃ καὶ σοβαρᾷ προσηλώσει πρὸς τὰς θέσεις ταύτας, ἔνθα εὐρηται σήμερον τῆς Πιάδας ἡ κόμη. Ὁ μελετῶν τὰς ἀριπρεπεῖς τῶν ἐρχομένων φυσιογνωμίας καὶ βλέπων τὴν πίστιν τὴν πεποιθῆσιν καὶ τὴν ἐμπνευσιν αὐγάζουσαν τὰ ἠλιοκαῆ μέτωπα αὐτῶν, θά ὑπελάμβανεν ὅτι ἐν ἐκάστῳ τούτων ἀντιπαρίσταται καὶ εἰς Μωϋσῆς κατερχόμενος, ἐν θεῖᾳ ἀκτινοβολίᾳ, ἀπὸ τοῦ ὄρους Σινᾶ ὅπως παραδῶσῃ εἰς ἀπολυτρωθέντα τινά, καὶ ἀναμένοντα λαὸν τοὺς νόμους, οὗς ἡ χεὶρ τοῦ Θεοῦ ἐχάραξεν ἀπὸ τοῦ καπνίζοντος ὄρους. Οἱ νομοθέται, διότι τοιοῦτοι ἦσαν, δὲν εἶχον μὲν λαλήσει ὅπως ὁ Μωϋσῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ εἶχον ὅμως ἐμπνευσθῆ ὑπὸ τοῦ πνεύματός Του καὶ τοῦ Θεοῦ τὰς προσταγὰς καὶ τὰς ἀποφάσεις ἤρχοντο ἐκεῖ νὰ ἐξαγγελίωσι πρὸς τὸν ἐπαναστατήσαντα λαὸν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐννέα ἤδη μῆνας οἱ Ἕλληνες ἐμάχοντο κατὰ τῶν τυράννων τῶν. Ἀπὸ τῶν κορυφῶν τῆς Ἀχίρας, ἐν μέσῳ τῶν ἀστραπῶν τοῦ πολέμου καὶ τῆς κραυγῆς, ἐπέφανῃ ἡ Ἐλευθερία παλιννοστοῦσα τέλος εἰς τὴν προσφιλεῖ ἑστίαν μετὰ τοσοῦτων χρόνων πικρὰν ἐξορίαν. . . . Χαρὰς φωναὶ καὶ ἐνθουσιασμῶ ὑπεδέξαντο τὴν ἐφῆξιον τῆς Ἑλλάδος θεότητα. Οἱ ἐμπνευσμένοι

μαχηταὶ συνέδεσαν ἐκεῖ ἐν δεσμῶ ἀλύτῳ θρησκείαν καὶ ἐθνικότητα ὑπὸ τοὺς ὑπερηφάνους κυματισμοὺς τῆς σταυροφόρου σημαίας τοῦ Ἰσραήλ καὶ τῆς ἀκηλιδώτου χλαίνης τῆς ἐθνικῆς θεᾶς. Τὸ κρήδεμνον, ὅπερ εἶχεν ἐπίσεισει ἄλλοτε χαριετίζουσα τοὺς περσοκτόνους ναύτας καὶ πολεμιστάς, ἐπέσειε καὶ ἤδη προσαγορεύουσα τὰ τέκνα τῶν. Ἡ θεότης ἦτο μία, ἀλλὰ καὶ μία ἡ τὰ μεγαλουργήματα συνεχίζουσα γενεά.

Εἰς τὰ περίεξ τῆς κοιλάδος ὑψώματα εἶχον συρρεῦσαι ἀτρόμητοι στρατιῶται τῶν μαχῶν, δι' ὧν ἐκλείσθησαν αἱ ἀπαρχαὶ τοῦ μεγάλου καὶ πολυῦμνῆτου ἀγῶνος. Ἐκεῖ ἐβλεπέ τις τοῦ Βαλτετείου τοὺς μαχητάς, τῶν Δολιανῶν, καὶ τοῦ Ἀλά. Ἦσαν ἐκεῖ οἱ πορθήσαντες τὴν Τρίπολιν καὶ παρ' αὐτοὺς Ἰερολοχίται, δροσίσαντες τὰς πληγὰς αὐτῶν εἰς τὰ κύματα τοῦ Προῦθου, ἀνεκάλουν διὰ τῆς σεμνῆς παρουσίας καὶ τῶν τραυμάτων καταστροφὴν ὑπερτέραν καὶ τῆς ἐνδοξοτάτης τῶν νικῶν. Ἐνθουσιῶδες τῆς Πατρίδος ὑπερασπισταί, μὲ τὰ τουρκοκτόνα ὄπλα ἀπὸ τῶν ὤμων καὶ τῆς ἀσφύδος ἐξηρητημένα, ἐθεῶντο ἀμοιβαίως μετ' εὐγενεῶς αἰσθήματος ἀμύλλης καὶ θαυμασμοῦ, καὶ ὕμνον βροντοφάνως ν' ἀναδειχθῶσιν ἀξιοὶ τῶν ἐλπίδων τῆς Πατρίδος καὶ τοῦ παραδείγματος τῶν προγόνων καὶ τῶν ἀρματωλῶν, τοὺς ἀθλοὺς καὶ τὸ μαρτύριον τῶν ὁπρίων περιῆγεν ἡ φήμη, ἐξάπτουσα τὴν φιλοτιμίαν καὶ τὴν οργὴν τῶν τέως δούλων καὶ ἀπολέμων. Μακεδόνες, ἀποσταζόντες ἐτι ἐκ τοῦ αἵματος τῶν σφαγεῖσάν οἰκογενεῶν τῶν, προσεφώνουν ἀρηιτόλους Σουλιώτας ἀφηγουμένους ἀπερίττως τὰς μεγαλοπρεπεῖς καὶ τραγικὰς τῆς Πατρίδος τῶν σκηναῶν, τὰ μεγαλουργήματα τῶν πολεμάρχων, τοὺς δόλους τοῦ θηριώδους πασᾶ, τὴν ὑπερτάτην θυσίαν τοῦ Σαμουήλ, καὶ τὴν ὑψηλὴν, τὴν αἰθερίαν τῶν παρθένων ἀφοσίωσιν ὅτε χειροκρατούμεναι καὶ ἄδουσαι, λευκὰ περιβεβλημέναι καὶ μὲ χυτὴν ἐπὶ τῶν ὤμων τὴν κόμην κατεκρημνίσθησαν εἰς τὰ βάραθρα τοῦ Ζαλόγγου φεύγουσαι τὸ ὄνειδος τῆς δουλείας. Θρακικὸς καὶ Ἴωνες ἐσφιγγον τὰς χεῖρας νεαρῶν τῆς Στερεᾶς μαχητῶν, ἀμφισβητοῦντες ἐκ προκαταβολῆς τὴν κινδυνωδετέραν ἐν τῷ ἀγῶνι θέσιν, καὶ ἐγκαμιμάζοντες τοὺς εὐδαιμόνας, οἵτινες πρὸ μικροῦ ἠτύχησαν νὰ βαπτισθῶσιν εἰς τὸ πῦρ τοῦ πολέμου καὶ νὰ στεφθῶσι διὰ τῆς δάφνης τῆς νίκης. Ἐκεῖ ἦσαν καὶ οἱ θαλασσομάχοι ναῦται μᾶς ἀτενίζοντες ὑπερηφάνως πρὸς τὴν θάλασσαν ὡς εἰς τὸ ἀναμένον στάδιον νικῶν καὶ ἀγῶνων ἀπεράντων ὅσον καὶ ἐκείνη καὶ γυναῖκες ἰδοῦσαι τὰ βρέφη τῶν σφαγέντων βαρβάρως ὑπὸ τῶν θηριῶν, ὕμνον ὅτι θὰ ἐκδικήσωσιν αὐταὶ ἰδιοχειρῶς τὴν σφαγὴν τῶν τέκνων τῶν, λούρσαι ἐν

τῷ αἵματι τῶν θηριῶν τῆς ψυχῆς τῶν τὸ πένθος. Ἐκεῖ ἦσαν οἱ Πανέλληνες μαχηταὶ τῆς θαλάσσης καὶ τῆς ξηρᾶς. Ἠνωμένοι ἐν τῷ ἀδελφωθέντι δεσμῶ τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος, μίαν ἔχοντες ἐμπνεύσιν, ἓνα πόθον καὶ ἓνα σκοπὸν, εἶχον καὶ μίαν ἀμετάθετον ἀπόφασιν: νὰ λυτρώσωσι τὴν Πατρίδα ἢ νὰ λυτρωθῶσιν ἀποθνήσκοντες ὑπὲρ αὐτῆς.

Ἡ ἐμφάνισις τῶν πληρεξουσίων ἐπεράτωσε τοὺς διαλόγους τῶν πολεμιστῶν. Εἰσῆλθον οἱ πληρεξούσιοι αὐστηροὶ τὰς ὄψεις καὶ ὑπὸ γαληνιαίαν ἐπιφάνειαν κούπτοντες τρικυμίας φροντίδων. Ἡ Πελοπόννησος καὶ ἡ Στερεὰ εἶχον δρᾶζει τὰ ὄπλα. Τὸ πολεμικὸν ἔναυσμα μετεδόθη ἐκεῖθεν τῆς Οἴτης, ὁ Θεὸς εἶχεν εὐδοκῆσαι νὰ προστατεύσῃ τὰ Ἑλληνικὰ ὄπλα, καὶ ἤδη ὁ Ἀκροκόρινθος, ἡ Μονεμβασιά, τὸ Ναυαρίνον καὶ αὐτὴ τῆς Πελοποννήσου ἡ πρωτεύουσα ἔπεσαν εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλ' ἡ σοβαρὰ τῆς Πατρίδος κρίσις δὲν ἐλάνθανε τοὺς πληρεξούσιους τῆς Ἐπιδαύρου. Αἱ τελευταῖαι ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰδήσεις παρίστων τὸ Βυζάντιον μεταβληθὲν εἰς εὐρύτατον στρατῶνα καὶ τὸν Κεράττειον εἰς ἀπέραντον ναύσταθμον, ἐν ᾧ ἠτομαζόντο τρίκροτα ἀνυπόμονα νὰ σφενδονήσωσι κατὰ τῆς Ἑλλάδος τοὺς στρατοὺς καὶ τὰς σφαιράς τῶν. Ὁ Γολιάθ ἐμαίνετο ἄλλ' ἡ Ἑλλάς τὴν ἀσθενῆ πάλλουσα σφενδόνῃ τῆς ἐπέπαθεν ἀπτότητος κατὰ τοῦ γίγαντος βοήσασα ἰσράν τινὰ ἡμέραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ: Ἰδοὺ ἐρχομαι ἐπὶ σὲ ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου!

Ἐνῷ οἱ πληρεξούσιοι ἐβάδιζον ἐντὸς τοῦ ὀρισθέντος διὰ τὴν συνεδρίασιν χώρου, ἀναμένοντες τὴν ὄραν τῆς ἐπισήμου ἐνάρξεως, ὁ περίεξ λαὸς ἠτένιζε πρὸς αὐτοὺς μετὰ πεποισθήσεως καὶ σεβασμοῦ προσήκοντος εἰς τοὺς ἀληθεῖς πατέρας τῆς Πατρίδος. Βαθυγνώμων πελοποννησιος προῦχων ἠρμήνευεν εἰς ὀπληρχηγὸν ἀπαστράπτοντα ἐκ χρυσοποικίλων ὀπλῶν τὰς ἐλπίδας καὶ τοὺς κινδύνους τῆς Πατρίδος. Ἐβλεπέ τις ἀμέσως τὴν μεταξύ τῶν δύο πατριωτῶν ἀντίθεσιν. Βαρὺς τὸ ἦθος ὁ εἰς, μεγαλοπρεπῆς, μετὰ βίας λαλῶν καὶ πάντοτε ἐν βραχυλογίᾳ, ἀνεκάλει ῥωμαίων συγκλητικόν. Ποργὸς τὸ βλέμμα ὁ ἕτερος καὶ τὰς κινήσεις, ἀθυροσκόπος ἐνίστε, ὀξύς καὶ ἀκαθεκτός, πρόθυμος εἰς ἐριδας καὶ ἀγῶνας ἐξεπροσώπει τὴν ἐνεργεῖαν ἀντιθέτως τοῦ ἄλλου ἀντιπαιριστῶντες τὴν ἐμβριθείαν. Προῦχοντες νησιῶται μὲ τὴν ἰδιόρρυθμον αὐτῶν στολὴν συνεζητοῦν ἀπωτέρω περὶ τῆς διαταχθείσης καὶ παρασκευαζομένης ναυτικῆς ἐκστρατείας, ἐνῷ εἰς ἀραιὰς ἀποστάσεις ἐφαίνοντο ἀνθρώποι τινεῖς, προφανῶς πληρεξούσιοι καὶ αὐτοὶ, ξενότροπον διὰ τὰ πλῆθη φέροντες

ένδυμασίαν, και προκαλούντες κρόφκ τὰ ἐλαφρὰ σκάμματα τῶν ἀπλοικωτέρων. Ἦσαν ἐγκριτοὶ Ἕλληνας σπουδασταὶ, κατελθόντες εἰς τὴν Πατριδα ἐν τῶν εὐρωπαϊκῶν πόλεων ἀμικ κτὴ κηρύγματι τῆς ἐπαναστάσεως και τηρούντες τὸ ένδυμα, ὅπερ ἔφερον ἐκεῖ. Τὸ πολὺχρουν ἐκεῖνο μωσαϊκὸν συνεπλήρου τὸ βάσον ὀλίγων κληρικῶν, οἵτινες τὸ ἱερὸν ἀξίωμα συνάπτουντες πρὸς πατριωτικὴν ἐντολήν, παρίσταντο ἐκεῖ βουληφόροι, στρατιῶται, και ἱερουργοὶ τοῦ Θεοῦ και τῆς Ἐλευθερίας ἐν ταῖς. Ἐρησκεία και Πατρις ἐνωθεῖσα ἐν τῇ ἰδέᾳ ἴστατο και ἐν τῷ ἐξώτερικῷ συμβόλῳ ἠνωμένη ἀδιάσπαστος, ὁ δὲ ἱερουργῶν Ἐπίσκοπος, εὐλογῶν τοὺς χριστιανούς, ἤγειρε μετὰ τοῦ σταυροῦ και τὸ ξίφος τοῦ τουρκομαχίου.

Ἀθῆνας ψήφισμαὶ ἠκούσθησαν ἀνὰ τὸν περίβολον. Οἱ ὀφθαλμοὶ προσηλώθησαν πρὸς ὄρισμένον σημεῖον, ὅποθεν ἐφαίνετο ἐρχόμενος βραδέως, μελανεῖμων γέρον, οἰοεῖ μοναχός, βαδίζων μεγαλοπρεπέστατα. Προῦχρήσαν ἠρέμα, εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἐπίπεδον χώρον, ἔνθα ἐμελλε νὰ συνεδριάσῃ ἡ Συνέλευσις, και κατηυθύνθη πρὸς θρανίον τι, ἔνθα ἐκαθέσθη. Ἡ θέα του ἀνεκάλει τὴν μορφήν τῶν Πατριαρχῶν τῆς Γραφῆς, Ὁ πῶγων του, λευκότερος και τῆς χιόνης, ἔπιπτε λείως κάτω τοῦ στήθους ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου του ἦν μεγαλοπρεπεστάτη, εἰς δὲ τοὺς λάμποντας ὀφθαλμούς του εἰκομίζετο θεῖα ἔλπις και ἐγκαρτέρησις. Οὐδέ μὲν ἐγνώριζεν ἀκριβῶς τίς ἦτο. Οἱ μὲν διηγοῦντο ἐμφῶδως ὅτι βεβαίως ἦτο δὲν αὐτοχρήμα μυστηριώδης ἀγνώστου ἡλικίας και προσελεύσεως. Ἐλεγον ὅτι ἐπολέμησε παρακλύτως τῶν ἐπιφανεστάτων μετὰ τὴν ἀλωσιον ἀρματωλῶν, ὅτι βραδύτερον μετέσχε τῶν ναυτικῶν ἀθλῶν τοῦ Λάμπρου. Κατ᾽ ἄλλη, ὅτι ἠκολούθησε τὸν Νικοτσάραν κατὰ τὴν ὁμηρικὴν αὐτοῦ στρατείαν και τὴν καθόδον, παρακαθήσας και εἰς τὸ πολεμικὸν συμβούλιον, ὅπερ, ἀρχομένου τοῦ παρόντος αἰῶνος, συνεκρότησαν κατὰ τὰς Σπαράδας οἱ ἀρματωλοὶ και οἱ ναύαρχοι τοῦ γένους. Ἐτεροὶ διεκτείνοντο ὅτι ἠγούμενος τῶν Ἑλλήνων μαχητῶν ὡς μόνον ὄπλον ἐπέσειε ζύλινον μαῦρον σταυρὸν, εἰς τὴν θέαν τοῦ ὁποίου περίτρομοι ἔφευγον οἱ ἔχθροι. Τὰς νύκτας, ἔλεγον, πλανᾶται εἰς τὰ δάση ἀνευρίσκων και ἐνθαρρύνων τοὺς Ἕλληνας στρατιώτας διέρχεται ἀφύθως και ἀλανθαστως, ἐν μέσῳ βαθυτάτου σκότους, τὰς φάραγγας και τὰς ἀτραπούς τῶν ὄρεων, εἰσέρχεται εἰς τὰ βῆθη τῶν φυλακῶν και ἐκεῖ ἀνευρίσκων τοὺς χριστιανούς, παρηγορεῖ αὐτούς ἐν τοῖς βασιανιστηρίοις και ταῖς δαρμαῖς, φέρων δὲ ἐν τοῖς κόλποις κεκρυμμένην ἐντός χρυσῆς θήκης τὴν θειαν Εὐχαριστίαν, μεταλαμβάνει τοὺς ἐθνικὰς τῦρας ἐν τῇ σιωπῇ και τῇ φρίκῃ τῆς νυκτός.

Ἦσαν και ἄλλοι βεβαίοντες, ὅτι καθ' ἃ εἶχον ἀκούσει, ὤφθη πολλὰ και κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς μάχης εἰς τὰς ὑψηλοτάτας κορυφὰς τῶν ὄρεων γονυπετῆς και προσευχόμενος ἀπροσδοκῆτως τότε λευκῇ νεφέλῃ κατερχομένη ἐκ τοῦ ὕψους ἐ-

καλύπτε τὸν γέροντα και μετ' ὀλίγον νέφος και ἀνθρώπος ἠρᾶνίζοντο μυστηριώδως, ἐγὼ εἰς τὰς ἀφειτώσας προφυλακὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ προέκυπτεν ἀλφεινῆς ὁ μυστηριώδης ἀνὴρ τὸν σταυρὸν φέρων ἀνὰ χειρᾶς, ἐξάπτων τοὺς Χριστιανούς, ἐξομολογῶν τοὺς τραυματίας, και κλείων τοὺς ὀφθαλμούς τῶν φονευθέντων. Πολλοὶ ἐπίστευον, ὅτι ὁ παραδόξος ἐκεῖνος γέρον ἠδύνατο νὰ ζήσῃ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἀνευ αἵτου και ὕδατος, ὅτι ἠδύνατο νὰ θεραπεύσῃ τὰς κινδυνωδέστερας τῶν πληγῶν, και νὰ μετατρέψῃ τὰς τύχας τοῦ πολέμου ἀφαιρῶμενος τὴν νίκην, καθ' ἣν στιγμὴν ἐνέσκηπτεν ὁ πανικὸς και ἡ ἠττα.

Ἡ εἰσόδος τοῦ μυστηριώδους προσώπου ἐντός τοῦ κύκλου τῆς Συνελεύσεως παρήγαγε βαθεῖαν ἐκπλήξιν και συγκίνησιν. Ἀπὸ ἱκανοῦ ἤδη χρόνου οὐδαμοῦ τῆς Ἑλλάδος εἶχε φανῆ ἡ γνόνου μάλιστα και ἂν ἔζη. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ παραδόξου ἀνδρός, ἐχαιρετισθῆ ἐν τούτοις ὡς οἰωνὸς ἀριστος. Τὸ ὄνομα και ἡ φήμη του εἶχε διαδοθῆ πανταχοῦ τῶν στρατοπέδων ἔθεωρετο σύμβολον νίκης και ἀγγελος ὑψίστων και σεβασωτάτων ἀποράσεων. Οἱ πληρεξούσιοι προσέβλεψαν ἀλλήλους, οἱ δὲ περίξ ὑψώθησαν ἐπὶ τῶν πτερῶν τῶν πειρώμενοι νὰ ἴδωσιν αὐτόν ἄλλ' ὁ γέρον ἐμεν ἀδιάφορος. Ἐνόμιζε τὸν ἐπίπεδον χώρον, ἔνθα ἔμελλε νὰ συνεδριάσῃ ἡ Συνέλευσις, και κατηυθύνθη πρὸς θρανίον τι, ἔνθα ἐκαθέσθη. Ἡ θέα του ἀνεκάλει τὴν μορφήν τῶν Πατριαρχῶν τῆς Γραφῆς, Ὁ πῶγων του, λευκότερος και τῆς χιόνης, ἔπιπτε λείως κάτω τοῦ στήθους ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου του ἦν μεγαλοπρεπεστάτη, εἰς δὲ τοὺς λάμποντας ὀφθαλμούς του εἰκομίζετο θεῖα ἔλπις και ἐγκαρτέρησις. Οὐδέ μὲν ἐγνώριζεν ἀκριβῶς τίς ἦτο. Οἱ μὲν διηγοῦντο ἐμφῶδως ὅτι βεβαίως ἦτο δὲν αὐτοχρήμα μυστηριώδης ἀγνώστου ἡλικίας και προσελεύσεως. Ἐλεγον ὅτι ἐπολέμησε παρακλύτως τῶν ἐπιφανεστάτων μετὰ τὴν ἀλωσιον ἀρματωλῶν, ὅτι βραδύτερον μετέσχε τῶν ναυτικῶν ἀθλῶν τοῦ Λάμπρου. Κατ᾽ ἄλλη, ὅτι ἠκολούθησε τὸν Νικοτσάραν κατὰ τὴν ὁμηρικὴν αὐτοῦ στρατείαν και τὴν καθόδον, παρακαθήσας και εἰς τὸ πολεμικὸν συμβούλιον, ὅπερ, ἀρχομένου τοῦ παρόντος αἰῶνος, συνεκρότησαν κατὰ τὰς Σπαράδας οἱ ἀρματωλοὶ και οἱ ναύαρχοι τοῦ γένους. Ἐτεροὶ διεκτείνοντο ὅτι ἠγούμενος τῶν Ἑλλήνων μαχητῶν ὡς μόνον ὄπλον ἐπέσειε ζύλινον μαῦρον σταυρὸν, εἰς τὴν θέαν τοῦ ὁποίου περίτρομοι ἔφευγον οἱ ἔχθροι. Τὰς νύκτας, ἔλεγον, πλανᾶται εἰς τὰ δάση ἀνευρίσκων και ἐνθαρρύνων τοὺς Ἕλληνας στρατιώτας διέρχεται ἀφύθως και ἀλανθαστως, ἐν μέσῳ βαθυτάτου σκότους, τὰς φάραγγας και τὰς ἀτραπούς τῶν ὄρεων, εἰσέρχεται εἰς τὰ βῆθη τῶν φυλακῶν και ἐκεῖ ἀνευρίσκων τοὺς χριστιανούς, παρηγορεῖ αὐτούς ἐν τοῖς βασιανιστηρίοις και ταῖς δαρμαῖς, φέρων δὲ ἐν τοῖς κόλποις κεκρυμμένην ἐντός χρυσῆς θήκης τὴν θειαν Εὐχαριστίαν, μεταλαμβάνει τοὺς ἐθνικὰς τῦρας ἐν τῇ σιωπῇ και τῇ φρίκῃ τῆς νυκτός.

Ἦσαν και ἄλλοι βεβαίοντες, ὅτι καθ' ἃ εἶχον ἀκούσει, ὤφθη πολλὰ και κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς μάχης εἰς τὰς ὑψηλοτάτας κορυφὰς τῶν ὄρεων γονυπετῆς και προσευχόμενος ἀπροσδοκῆτως τότε λευκῇ νεφέλῃ κατερχομένη ἐκ τοῦ ὕψους ἐ-

καλύπτε τὸν γέροντα και μετ' ὀλίγον νέφος και ἀνθρώπος ἠρᾶνίζοντο μυστηριώδως, ἐγὼ εἰς τὰς ἀφειτώσας προφυλακὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ προέκυπτεν ἀλφεινῆς ὁ μυστηριώδης ἀνὴρ τὸν σταυρὸν φέρων ἀνὰ χειρᾶς, ἐξάπτων τοὺς Χριστιανούς, ἐξομολογῶν τοὺς τραυματίας, και κλείων τοὺς ὀφθαλμούς τῶν φονευθέντων. Πολλοὶ ἐπίστευον, ὅτι ὁ παραδόξος ἐκεῖνος γέρον ἠδύνατο νὰ ζήσῃ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἀνευ αἵτου και ὕδατος, ὅτι ἠδύνατο νὰ θεραπεύσῃ τὰς κινδυνωδέστερας τῶν πληγῶν, και νὰ μετατρέψῃ τὰς τύχας τοῦ πολέμου ἀφαιρῶμενος τὴν νίκην, καθ' ἣν στιγμὴν ἐνέσκηπτεν ὁ πανικὸς και ἡ ἠττα.

περιπαθῶς ἄλλας σφαίρας φωτεινότερας και οἰκειότερας αὐτῷ. Ἀθήνης ἡ ὄψις τοῦ γέροντος ἠλλοιωθῆ λαμπρὸν σέλας κτητύχως τοὺς χαρακτήρας του, τὰ χεῖλη διεστάλησαν ὡς ἐν προσευχῇ.

Ὁρθοὶ πάντες, ἐφώνησεν ἀποκαλύψατε τὰς κεφαλὰς σας.

Ἡ Συνέλευσις ὑπήκουσεν.

Ἄδελφοί, εἶπεν ὁ γέρον ὕψωσαμεν τὰς καρδίας ἡμῶν πρὸς τὸν Θεόν. Τὸ πνεῦμα Αὐτοῦ μᾶς ἐμπνέει κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, ἡ δὲ ἐν ἀσθενείᾳ τελειομένη δεξιὰ Του χαράσσει τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Συνήλθετε ἐνταῦθα, νόμμοι τοῦ Ἐθνους ἀντιπροσώποι, ὅπως ἀνακηρύξῃτε τὴν πολιτικὴν ὑπαρξίν και ἀνεξαρτησίαν τῆς Πατρίδος. Γνωρίζω τὴν πρόθεσίν σας, γνωρίζω και τὸ ψήφισμα.

Οἱ πληρεξούσιοι ἠτένισαν ἀλλήλους ἄλλ' ὁ γέρον χωρίς νὰ προσέξῃ παντελῶς πρὸς τὰ ἐμφανῆ σημεῖα τῆς ἐκπλήξεως ἐξηκολούθησε.

Χωρήσατε εὐθαρσῶς και πεποιθότως πρὸς τὴν ἐντολήν σας. Αἱ τύχαι τῶν Ἑθνῶν κείνται εἰς τὸν Θεοῦ τὰς χεῖρας, ὁ δὲ Θεὸς ἐκήρυξεν ἤδη πολὺ πρὸ ἡμῶν τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Ἡ στάσις, ἡ φωνή, ἡ ὄλη ἔκφρασις τοῦ γέροντος εἶχον τι τὸ ὑπεράνθρωπον.

Τίς εἶπεν, ὅτι ἀπέθανεν ἡ Ἑλλάς, ἐξῆκολούθησε βροντοφῶνως ὁ γέρον! Ἡ τρομερὰ νύξ τῆς ἀλώσεως δὲν ἦτο θάνατος ἦτο νεκροφάνεια, ὅφ' ἦν ἐκαθευθε τὸ σθένος και ἡ ζωή. Καὶ ἤδη τὴν σκοτεινοτάτην νύκτα διαδέχεται εὐοίωνος αὐγὴ ἐλευθερίας. Ἄδελφοί, χαιρετίσωμεν τὴν ἀνατολήν τῆς Ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας.

Ἄνευ τέλους ἔσται, εἶπεν. Ἐνόσω οἱ Ἕλληνας ἱεροῦσι τὴν πίστιν και τὰς παραδόσεις τῶν πατέρων τῶν, θὰ εἰπωσιν εἰς τὸν ἥλιον «στῆθι», και ὁ ἥλιος θὰ σταθῇ. Ἐὰν ὅμως ἐπισηκῶσιν εἰς τὰ πάτρια...

Ἡ ὄψις τοῦ γέροντος ἐσκυθρώπησε.

...Ζόφος και γνόφος, εἶπε, θὰ καλύψῃ τότε τὸν ἀνέφελον οὐρανὸν τῆς Ἑλλάδος. Οἱ ὀφθαλμοὶ μου φωτίζονται ὑπὸ φωτός ὑπερτέρου. Ἴδου σὲ βλέπω, Κρήτη, εὐανδρος νῆσος, τῆς Ἑλλάδος προπύργιον τὰς κοιλάδας σου ἀρδεύει τὸ αἷμα... κεντρίζουσιν αἱ κορυφαὶ τῆς Ἰδῆς τὰ τέκνα σου πίπτουσιν, ἀλλ' ἐγείρονται διὰ τῆς φήμης και τῆς ἀθανασίας. Ἡρωικὴ νῆσος, εἶνε ἐπίπνοος ὁ δρόμος σου, ἀλλὰ θάρρει λαμπρὸν σὲ ἀναμένει τὸ ἔπαθλον τῶν θυσιῶν, δι' ὃν θὰ ἐκπλήξῃς και θὰ συγκινήσῃς τὸν κόσμον.

Οἱ σπινθηροβόλοι ὀφθαλμοὶ τοῦ γέροντος ἐστρέφοντο ἐντός τῶν κυχῶν τῶν τὸ στήθος ἠσθμαίνων, ἐπλατύνοντο οἱ μυκτῆρες και ἐλαφρὸν ῥίγος διέτρεχεν ἀπὸ τὸ σῶμα αὐτοῦ. Ταχύτερα ἔσται ἡ εὐτυχὴς τύχη σου, Ἐπτάνησος, εἶπε, και σου, Θεσσαλία, σεπτὴ κοίτις τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους. Ἀπὸ τῶν ἀχωρεῖων τῆς Πίνδου βλέπω κατερχομένης στρατιᾶς Ἑλλήνων... Ἐτεροι ὑπερφλαγγίζουσι τὰς κορυφὰς σου, Ὀλυμπε. Τὸν Θεματικὸν σχίζει γόλος Ἑλληνικός, ἡ Μακεδονία ἐλευθερὰ και Ἑλληνική, κλίνει τὴν κεφαλὴν τῆς, ταλαίπωρος κόρη, εἰς τοὺς κόλπους τῆς μη-

τρος. Ἴδου διὰ τοῦ νησοστίτου Αἰγαίου, και τῆς γαλανῆς Προποντιδος, βλέπω ἀκτινοβόλον τὸν σταυρὸν ἐπὶ τῆς Ἀγίας...

Σπασμοὶ κατέλαβον τὸν γέροντα ἀπέσπασε τὸ κάλυμμά του, ἔλαβεν εἰς χεῖρας τὸν ζύλινον σταυρὸν του και ἐγονυπέτησεν.

Ἡ Συνέλευσις και τὸ πλῆθος τὸν ἐμμήθη.

Θεὸς προπάτα τοῦ δικαίου και τῆς ἀδυναμίας! ἀνεφώνησε μὴ ἐπιτρέψῃς νὰ ἀπολεσθῇ τὸ ἔργον τῶν χειρῶν Σου, διότι τῆς Ἑλλάδος ἡ ἐπαναστάσις και ἡ ἀνάστασις εἶνε ἔργον Σου. Χειραγώγησον και συμπλήρῃσον αὐτὸ, τήρησον ἀγνοῦς τοὺς Ἕλληνας, κραταίωσον αὐτοὺς ἐν τῷ μαρτυρικῷ δεσμῷ τῆς Πίστεως και τῆς Πατριδος, και ἐμπνευσον τὴν νεολαίαν, εἰς τὰς χεῖρας τῆς ὁποίας ἀπετέθησαν αἱ ἱερώταται τοῦ ἔθνους ἐλπίδες.

Πληρεξούσιοι τοῦ ἔθνους! ἀνεβόησεν ἐγερθεῖς ὁ μυστηριώδης Προφήτης ἀναγείλωμεν ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης εἰς τὴν Οἰκουμένην τὴν πολιτικὴν ὑπαρξίν και ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος. Ἡμεῖς εἰμεθα τὰ ὄργανα, ἀλλ' ὁ Θεὸς λαλεῖ δι' ἡμῶν.

Και σύρας ἀπὸ τοῦ κόλπου αὐτοῦ πάπυρον συνεγραμμένον ἀνέπτυξεν αὐτὸν και ἀνέγνω τὸ ἐπόμενον ψήφισμα, ὅπερ ἦ ἐν Ἐπιδαύρῳ πρώτη τῶν Ἑλλήνων συνέλευσις ἐξέδοτο τὴν πρώτην Ἰανουαρίου τοῦ 1822 πρώτου ἐτους τῆς ἀνεξαρτησίας.

Ἐν ὀνόματι τῆς ἁγίας και ἀδιαίρετου Τριάδος...

Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, τὸ ὑπὸ τὴν φοικῶδη ὀθωμανικῇ δυναστείᾳ, μὴ δυναμένον νὰ φέρῃ τὸν βερταῦνον και ἀπαραδειγματίστον ζυγὸν τῆς τυραννίας, και ἀποσεῖσιν αὐτὸν μετὰ μεγάλας θυσίας, κηρύττει σήμερον διὰ τῶν νομίμων παραστατῶν του εἰς ἐθνικὴν συνηγμένων Συνέλευσιν, ἐνώπιον Θεοῦ και ἀνθρώπων τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ ὑπαρξίν και ἀνεξαρτησίαν...

Εἶπεν ὁ γέρον, και κατελθὼν τοῦ βήματος ἐξῆλθε τῆς Συνελεύσεως ἐν μέσῳ φαινής νεφέλης και τῆς ἐμφόβου καταπλήξεως τῶν πληρεξουσίων.

Οὐδεὶς ἔμαθε πλέον πῶ ἀπῆλθεν. Ἴσως ἡ ἀμετοσι και μυστηριώδης ἐξαφάνισις του ἐνέτεινε τὴν παραδοσιν, ὅτι ἀπόστολος τοῦ Θεοῦ ἀνεκήρυξε πρῶτος ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς Συνελεύσεως τῆς Ἐπιδαύρου τὴν ἐθνικὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος.

Τρία και ἐξήκοντα συνεπληρώθησαν ἔτη ἀπὸ τῆς μεγάλης ἐκείνης ἡμέρας. Ἡ προφητεία τοῦ μυστηριώδους προσώπου ἐπεβεβαιώθη ἔκτοτε ἐν μέρει. Εἶθε ὁ μέλων χρόνος νὰ τὴν πραγματοποιήσῃ ἀκεραία, και τὴν ἐλπίδα ταύτην πὴν ἐθνικὴν ὡς ἀριστὴν προσφέρει ἐπινομιὰ πρὸς τὸν Ἕλληνα ἀναγνώστην ἡ Ἐβδομάς κατὰ τὴν α' τοῦ ἔτους, ἐπέτειον τῆς πρώτης ἐν Ἐπιδαύρῳ Ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ Κ. ΠΑΠΑΝΔΡΑΣ.

Ο ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΜΟΣ

Relata refero.

Τὴν ἐπομένην θαυμαστὴν και ψυχαφελεστᾶτην διήγησιν ἤκουσα ἀπὸ τοῦ στόμα τοῦ φίλου μου Παρασκευᾶ Ἰερειμιάδου βοηθοῦ τοῦ ἀριστεροῦ ψάλτου ἐνὸς τῶν ναῶν τῆς πόλεως, βοηθοῦ ἐνὸς φαρμακοποιοῦ και βοηθοῦ τοῦ γραμματοδιδασκάλου ἐκπαιδευτηρίου τινός. Πλουσιοπάροχος εἰς βοθηθεία πρὸς τὸν πλῆθυν ὁ φίλος μου ἀναμένει διὰ τὸν ἐαυτὸν του τὴν ἐξ ὕψους βοθηθείαν, και αἱ ὄπαι τῶν ἀγκῶνων του με ἀπύλωτον στόμα διαλαλοῦσιν ὅτι τὸ ἰσοζύγιον εἰς τὰ οἰκονομικά του εἶνε ἐπιθὰ ἦτο περίπου στίχος τοῦ Λαμαρτίνου ἐντός βιβλίου λογαριθμῶν.

Εἶχον μὲν γνωρισθῆ, διότι ἐγευματίζομεν εἰς τὸ αὐτὸ ἐστιατόριον. Μᾶς ἐχάριζε μία τράπεζα και μᾶς συνήνου ἡ γενναίότης και ἡ ἐγκαρτέρησις, μετ' ἧς κατηναλίσκομεν τὰ προϊόντα τῆς μυστηριώδους μαγειρικῆς τοῦ ἐστιατορίου. Ὁρεῖλοι διως νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἡ γενναίότης τοῦ φίλου μου ἦτο ἀσυγκρίτως ἠρωικώτερα τῆς ἰδικῆς μου. Ὅσακις ἐλάμβανεν ἀνὰ χεῖρας τὸν κατάλογον, δὲν ἐριπτε τὸ βλέμμα εἰς ἀπαριθμησιν τῶν ἐδεσμάτων, ἀλλ' εἰς τὰς ἀντικρὺ ἐκάστον σημειομενῶνας τιμὰς. Τὰ ψητά, τὸ μπιρτάκι, οἱ ἰχθύες, ἡ βραστὴ ὀρνιθὰ και τὰ λοιπὰ ὅπως οὐν ἀκριβὰ φαγητά, ὧν ἡ τιμὴ περιστρέφεται περὶ τὴν δραχμὴν, ἦσαν δι' αὐτὸν τὸ Διαβαλαγίρι τῆς δαπάνης, ὕψους δυσθέκτου, μετ' ἧς τὸ ὅποιο δὲν ἐτόλμα ν' ἀνέλθῃ κτητήρηστο λοιπὸν ταπεινῶς εἰς τὸ χθαμαλὸν πεδίων τῶν 40 ἢ 50 λεπτῶν καταβροχθίζων τὸ περιεχόμενον πινακίων βαθυκαίλων συνιστάμενον εἰς τριμάχιον ἀπαλοῦ και γλοιώδους κρέματος πλέοντος ἐντός λίμνης ἐμβάμματος κοκκινωδοφούς ὡς ὡς εἶχεν αὐτὴ παρασκευασθῆ διὰ μίλτου. Ὁ ἔσνοδόχος, ὁσάκις ἠρωτάτο, ἀπεκρίνετο πάντοτε δογματικῶς μετὰ καθουχαστικῶ κατὰ τὸν ἑαυτοῦ ὅτι τὸ χρώμα προήρηστο ἀπὸ τὴν σάλτσαν τῆς ντομάτας ἔγῳ ὁμῶς φρονᾷ ἀδιστακτικῶς ὅτι τὸ ἐμβάμμα ἐκεῖνο ἠρωρία ἐξ εἰσχυρῆς, βλέπον τὸν ἀσυνειδητὸν ἔσνοδόχον ἐξασκοῦντα τὸ ἐπάγγελμα τῆς Λοκούστας ἐν πλῆρει Ἰθ' αἰῶνι, ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ Συντάγματος και τοῦ Ποινικοῦ Νόμου. Αἱ ὀγγαρίαί, τὰς ὁποίας συχνὰ και μετὰ λαίμαργίαν καταπόθειν ὁ κ. Παρασκευᾶς εἰς νὰ ἦτο προσωπικὸς ἐχθρὸς τοῦ Φραγκίσκου Ἰωσήφ, τίς οἶδεν ὅποιον πλῆθυνσιν μυστηριώδη μικροσκοπικῶν Μαγγάρων περιεῖχον. Τὰ δὲ σκωτάκια και ἄλλα ἐντόσθια τηγαμιστὰ ἢ μαγειρευμένα, ὧν τὸ ὑποκοριστικὸν ὄνομα συνεδράζετο ἐναρμονίως μετὰ τὸν ὑποβιβασμῶν τῆς τιμῆς, ἦσαν δι' αὐτὸν βρῶμα κατ' ἐξοχὴν προτιμητέον. Ὅστε μεταξὺ τῶν πολλῶν ἀλῶτων φιλοσοφικῶν ζητημάτων τῶν περιδινομένων εἰς τὸ πνεῦμά μου κατὰ τὰς ὥρας τῆς βεμβῆς, ἦσαν και τὰ ἐξῆς δύο σεβασωτάτα και ἀνεξίτηλα: α' μετ' ἡ τὸ ἐτρέφετο ὁ κ. Παρασκευᾶς Ἰερειμιάδης ἂν ἡ φύσις δὲν ἤθελε προικίσῃ τὰ ἐσθίόμενα ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων τετραπόδα, μετὰ πλῆνα, μετὰ ἦπαρ

ἢ μετὰ ἔντερα; — β' ποῖον θὰ ἦτο τὸ ἐτήσιον ἔλλειμμα τοῦ φαρμακείου, εἰς ὃ παρεῖχε τὴν βοθηθείαν του, ἂν αἱ χρησιμεύουσαι πρὸς καθαρσίαν τοῦ στομάχου του ποσότητες καθαρτικῶν ἐχρηγοῦντο εἰς αὐτὸν δωρεάν;

Ἐτρώγομεν ἀντικρὺ ἀλλήλων. Πεπρωκισμένος ὁ Παρασκευᾶς μετὰ ὀδόντας ἀρκτου, μετὰ φάρυγγα στρουθοκαμήλου και μετὰ ὄρεξιν πάντοτε Βαρούχ ἀφυπνιζομένου μετὰ τὸν ἐβδομηκονταετη ὕπνον του πρὸ τραπέζης ἐστρωμένης, ἐτελειῶνε τὸ γεῦμά του πολὺ πρὸ ἐμοῦ. Δὲν ἐφύγειν ὅμως ἐμεν εἰς τὴν θέσιν του ἔλλογεῶν ἐμετὰ και μόλις μετὰ ἤθελεν ἴδει ἀποθέτονα ὀριστικῶς τὸ μαχαίριον, δι' οὗ εἶχον καθαρσίσει τὸν τελευταῖον καρπὸν και ἐξαγόνοτα τὴν σιγαροθήκην μου, ἐπεχειρεῖ τρομακτικὴν ἐφοδὸν κατὰ τοῦ ἀκουστικοῦ μου τυμπάνου, τὴν ὁποίαν ἦτο ἀδύνατον ν' ἀποφύγω, διότι ἄλλως θὰ ἦμην πραγματικῶς ἀκρον ἄκρον.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ χονδρὸς ὑπηρετῆς Μανώλης κάμων τὸν λογαριασμὸν παρακαθημένου κυρίου, ἐπέθηκε τὰς στιβάδας τυλώδεις χεῖρας του ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἢς τὸ ἐν ἀκρον ἠνωρθῆ ἐκ τοῦ βάρους και τὰ ἐν αὐτῇ σκευὴ ἀνετήθησαν μετὰ παρατεταμένης ἀπηχῆσεως.

— Κινεῖται τὸ τραπέζι! ἀνέκραξα ἐγῶ ἀστεϊζόμενος.

Φεῦ! ἀκριβὰ ἐμελλον νὰ πληρώσω τὸν ἀστεϊσμὸν μου. Ὁ κ. Παρασκευᾶς ἀμέσως ἤρπασε τὴν ἐπιφώνησιν μου.

— Μοὶ συνέβη μία ἱστορία πολὺ περίεργος χθὲς μετὰ τὸ τραπέζι, μοὶ εἶπεν. Ἀκούσατέ την.

Και ὁ Ἰερειμιάδης μετὰ ὕψους ἠρῶνῶδες, ὅπερ ἀφεικτικῶς εἶχε μεταδοθῆ ἐκ τοῦ γένους, πηπητὸ τῶν ἐν Βαβυλῶν ἠρῶνῶν, εἰς ὅλους τοὺς ἀπαγόνους τῆς οἰκογενείας, ἤρχισεν ὡς ἐξῆς:

— Γνωρίζεις ὅτι κατοικῶ εἰς Κολωνάκι...

Δὲν ἐγνώριζα τίποτε, ἀλλὰ πρὸς εὐχαρίστησιν του και παρηγορίαν του, διὰ νὰ φανῇ ὅτι ὑπῆρχε και κάποιος γνωρίζων τὴν κατοικίαν τοῦ ἐπισήμου αὐτοῦ ὑποκειμένου, ἐνευσα καταφατικῶς.

— Κατοικῶ λοιπὸν εἰς τὸ Κολωνάκι, ἐξηκολούθησεν, εἰς ὁδὸν ἀβάπτιστον ἀκόμη, τὴν ὁποίαν ὁμοῦ πρὸ πολλοῦ ἐγῶ ἀπεκάλεσα ὁδὸν Γολγοθᾶ.

Ἐμάντεσε τὴν ἀπορίαν μου και τὴν ἀνεργὸμένην εἰς τὰ χεῖλη μου ἐρώτησιν, πρὶν ἀνέξω δὲ τὸ στόμα ἀπήνησεν:

— Θὰ μ' ἐρωτήσῃς διατὶ τὴν ἀποκαλῶ τοιοῦτοτρόπος; Ἄκουσε, φίλε μου, και κρίνε. Εἶνε πέντε ἔτη τῶρα ὅπου κατοικῶ και καθ' ἐκάστην ἀνανεοῦται ἀπαράλλακτον τὸ μαρτύριόν μου, ἀπέναντι τοῦ ὁποίου τὰ

τόν Προμηθέα. Γνωρίζω έκ πείρας τί ση-
μαίνει νά τρώγης καθ' ήμέραν σηκωτάκια!
Καί εστένχεις θλιβερός.

— Άρες: τές παρεβάσεις, τώ είπα.

— Άνεδιήγητα είνε τά βράσανά μου,
εξηκολούθησεν ό Ιερειιάδης, εις τήν γω-
νιάν εκείνην τής Σιθρίας, τήν όποιαν πε-
ριλαμβάνουσιν αί Άθηναι χωρίς νά τό
γνωρίζουσιν. Δέν δύναμαι νά σοι διηγηθώ
ποσάκις συνέτριφα τούς πόδας μου επί-
στρέφων τήν έσπέραν μέ βαθύτατον σκό-
τος εις τήν κατοικίαν μου, ποσάκις συνή-
ψα μάχας έκ του συστάδην μέ τόν άγριον
σκύλον του λαχανοπώλου, ποσάκις έτρέ-
μαξα μή έμπεσω εις συμφορίαν λωποδυ-
τών. Μίαν φοράν μάστιγα συνελήφθην
καί εγώ ως λωποδύτης παρά τινος κλη-
τήρος πλανηθέντος κατ' έκεινα τά μέρη,
όστις μοι έζήτησε σπύρον διά ν' άνάψη
τό σιγάρον του, εγώ δέ άφηρημένος τώ
πρόσθερα τό σπύρον του καμινέτου, τό
όποτον είχον άγοράσει πρό όλίγου από τόν
μπακάλην. Μίαν φοράν όλίγον έλειψε νά
κατασυντριβώ υπό τούς τροχούς μιας άμα-
ξης καί πρós ανταπόδοσιν, άλλα χωρίς νά
τό θέλω, κατεπλάκωσα εγώ μίαν άμαξαν.

— Πός τοϋτο; ήρώτησα άπορών.

— Ίδού πός. Ό έμμελητής είχε κα-
τέλθει: οί φανοί τής δέν ήσαν άναμμένοι
καί έπεσα πλάγιως επάνω εις τ' άλογα,
τά όποια έτρόμαξαν, έπήσαν τόν κατήφο-
ρον καί ή άμαξα πεσοϋσα έντός χάνδακος
άνετράπη. Άλλά καί αι έλειπε τό σκότος
καί οί λωποδύται καί οί κλητήρες καί αι
περωται στρατιαι τών κωνόπων καί αι
αιμοόδοι φάλαγγες, τών κορέων, μένει ή
κυρά Άγγέλω καί φθάνει.

— Ποια είν' αυτή; ήρώτησα;

— Η σπιτονοικοκυρά μου. Μη πλα-
νηθής από τό όνομα, ούδέποτε ήγινε με-
γαλειότερα του εύφημισμοϋ κατάχρησις. Ό
Ευξείνιος άπέναντι τής είνε πινάκιον κρέ-
μας καί αι Ευμενίδες άδελφαι του Έλέ-
ους. Ένώπιον αυτής, καθημένης πάντοτε
πόδ τής εισόδου, ως φρούριον έκ σαρκός,
είνε ήναγκασμένοι νά διέρχωνται πτήσι-
σόντες οί ταλαίπωροι ένοικιασταί τής.
Άπό τής δευτέρας ήμέρας του μηνός πε-
ριμένει τό ένοίκιον του επίπνοτος καί ως
νά είχε σπουδάσει επιμελέστατα τήν θεω-
ρίαν του Λαβάτερ, παρατηρεί τήν φυσιο-
γνωμίαν εκάστου καί προσπαθεί νά εξα-
γάγη χρησμόν περί τής πληρωμής του
ένουκίου. Τήν προτελευταίαν του μηνός τό
βαρόμετρον τής ύψείας τής προμηνείας θύ-
ελλαν. Τήν τελευταίαν τό πορφυροϋν πρό-
σωπον τής κυράς Άγγέλω; φεγγόβολοι ως
ήφαιστειον πρós τήν έσπέραν έπακολοθηεί
ή έκρηξις καί άλλοιόμογον εις τόν άθλιον
έκείνον, όστις τόν όρθρον τής πρώτης του
νέου μηνός εύρεθ ή υπό τήν λάβαν τής όρ-
γής τής!

Ήτο λοιπόν προχθές ή τελευταία του
μηνός. Είπα έν δειλόν «καλησπέρα» διερ-
χόμενος πρό αυτής καί έλαβα εις άπάντη-
σιν ένα γυλλισμόν καί έν βλέμμα δύνα-
μενον νά μεταβάλη εις τέφραν τόν άνδρι-
άνα του Φεραιου. Εισήλθον εις τό δω-
μάτιόν μου μετά φοικής άναλογίζόμενος
τήν έπιούσαν. Μοι έπήρσαντο άκουσίως

εις τό πνεϋμα αί άνκυνήσεις τής πολιτο-
κίας του Μεσολογγίου, του άποκλεισμοϋ
των Παρισίων καί άλλια παραπλήσιαι Ι-
στορικαί σελίδες. Έπλαττον σχεδία ήρωί-
κής άντιστάσεως καί ήνοιξα μάστιγα τό
εμασίριον μου διά νά ιδω τήν προμήθειαν
των τροφίμων μου. Φευ! άχρετός τις παν-
τικός είχε καταβροχθίσει τό δια τό δει-
πνόν μου προωρισμένον τεμάχιον του τυ-
ρού καί έξ οικτου ή έξ υπερηφανείας μοι
είχεν άφήσει τήν μερίδα του άρτου. Η
έξοδος ήτο άναγκαία τήν επαύριον. Ση-
μειωτέον ότι ώφελον τρεις καί ήμισιαν
δραχμάς έκ του ένοικίου του παρελθόντος
μηνός καί ήμην έντελώς άπέτταρος...

— Λεπτομέρειαι τοιαύται είνε περι-
ται, τώ παρετήρησα, διότι ύπονοϋνται.

— Αίφνης, εξηκολούθησεν ό κ. Παρα-
σκευα, ήκουσα κρουομένην τήν δια του
σύρτου κεκλεισμένην έπιμελώς θύραν του
δωματίου μου. Άνεσκήρτησα άλλ' έκ του
τρόπου τής κρούσεως καί τής ήχησής
όπισθεν τής θύρας ήτίας φωνής, καθού-
χασα. Ήτο ή φωνή του κατοικούντος εις
τό παρακειμενον δωμάτιον συνοικου μου
κ. Λεοντίου Λαγουδάκη. Χρηματίσας ύ-
πάλληλος εις τι ύπουργετον, έχει τώρα
σύνταξιν έκ δραχμών 47 κατά μήνα καί
άφοϋ επί είκοσιπέντε έτη έτρεψε πρό του
τμηματάρχου του τώρα τρέμει πρό τής
οικοδοσοίτης του. Ό κ. Λαγουδάκης έξο-
δεύει έξ ώρας καί δέκα λεπτά τήν ήμέ-
ραν έντός του καφενείου των Εϋφροσύ-
των: τας έξ ώρας πρós άνάγκωσιν όλων
των έφημεριδων, τά δέκα λεπτά πρós πλη-
ρωμήν ενός καφέ γλυκός καί βραστοϋ.
Καταναλίσκων όλας άνεξαιρέτως τας
στήλας όλων των σελιδων ό κ. Λαγου-
δάκης γνωρίζει τήν παγκόσμιον κινήσιν.
Γνωρίζει τί προνοϋσιν έν τώ μεγάρω του
Άγίου Ιακώβου περί του ζήτηματος του
Κόγκου, γνωρίζει πού πωλείται τό καλ-
λίτερον χαβιάρι, άν καί δέν άγοράζει ποτέ
έξ αυτού, γνωρίζει ποιας τροπολογίας ύ-
ποβάλλει εις τά νομοσχέδια ή αντιπολι-
τευσις καί πόσους όπαδούς έχει ό κ. Κα-
νόβα δε Καστίλλο. Έν δέν γνωρίζει μό-
νον, πώς ν' άποφύγη τήν όργήν τής κυράς
Άγγέλω; όταν χύνη τό πρωί τήν λεκά-
νην έξω από τό παραθύρον, διά νά μή
έξέλθη έξω καί κρυολογήση. Διά νά τήν
έξευμενίστη δέ άνακοινοί πρós αυτήν τά
νέκ τής ήμέρας. Η κυρά Άγγέλω πλέκει
τήν κάλτσαν τής καί τόν άκούει μετά
προσάχθς, επί τέλους τώ λέγει:

— Λοιπόν έτσι!... αυτόν τόν Κόρδο-
να... πός τόν είπες; πού τόν έπίσασαν;

— Έκει κοντά στο Μύλο;

— Όχι δά!... εις τόν Νεϊλον.

— Άς είνε! Σε παρακαλώ πολύ όμως,
κύριε Λαγουδάκη, νά μή χύνης νερά μέσα
εις τήν αύλή. Δέν έχεις ποδάρια νά πές
νά τό χύσης έξω, καλότυχε;.. Μπα!...

— Ηκουσα λοιπόν τήν μελίρριτον φωνήν
του γείτονός μου λέγουσαν:

— Γείτονα! έχεις ένα σπύρον;

— Φευ! ήτο τοϋτο τό άπραχτόν προσί-
μιον του γείτονός μου, όσάκις βαρυνόμενος
τήν μόνωσιν, έπόθει νά έλθη εις όμιλίαν
μετ' έμου ήτο ή πρώτη έχθροπραξία κατά

τής ήσυχίας μου. Τό σπύρον εκείνο έγι-
νετο πάντοτε άφορμή ν' άνάψη πολύωρος
συζήτησις παρετεινωμένη πολλάκις μέχρι
του μεσονυκτίου.

Τώ ήνοιξα τήν θύραν καί εισήλθε.

— Καλησπέρα, κύριε Παρασκευα, μοι
είπεν έχεις έργασίαν;

— Όχι, απήντησα, κατι ήθελα νά
γράψω, άλλα δέν πειράζει.

— Πάντοτε εις τήν μελέτην, πάντοτε
σιμά εις τό τραπέζι σας, αί;.. Άλήθεια,
δέν μοι λέγετε;.. άκουσε; αυτά όπού
γίνονται μέ τά τραπέζια;

— Κάτι ήκουσα κ' εγώ, πράγματα
πολύ παράξενα.

— Είδα πολλά νά γράφουν, εις τας έ-
φημεριδας καί ήθελα νά κάμω μίαν δοκι-
μήν.

— Μά πιστεύεις, κύριε Λαγουδάκη,
ότι τά τραπέζια κινούνται;

— Νά σε είπα, φίλε μου, απήντησεν ό
κ. Λαγουδάκης άναλαβών σοβαρόν ήθος.
Έχω λόγους περισσοτέρους από καθένα
νά τό πιστεύσω. Κανείς δέν είχε ποτε
τόσας σχέσεις μέ τραπέζι όσας εγώ. Εί-
κοσιπέντε έτη έγγραφα επάνω του. Όλα
έκινούντο εκεί μέσα εις τό ύπουργετον. Έ-
κινούντο οί βουλευται, οί όποιοι περιήρ-
χοντο ως άμύνεται μέσα εις τά δωμάτια,
έκινείτο ό τμηματάρχου μου, όστις έπα-
σχεν από νευρικόν νόσημα, έκινείτο τό
χερι μου ακατάπαυστα, άλλα τό τραπέζι
δέν έκινείτο. Μίαν ήμέραν καί εγώ δέν
είξέρω πός, θαρρώ πός είχα πιθώσει ένα
χονδρόν βιβλίον επάνω του, έκινήθη καί
αυτό άοράτως, έπεσεν επάνω εις τό πόδι
μου καί μ' έσακάτεψεν από τότε χωλαίνω.

— Ημην έτοιμος νά γελάσω διά τό κω-
μικόν έπεισόδιον του κ. Λαγουδάκη, άλλ'
ό γέλωσ επάγωσε εις τά χείλη μου. Είχα
άκούσει τας συμφοράς έμμάδας τής κυράς
Άγγέλω;..

— Καλώς τά κάνετε! είπεν εμφανίζο-
μένη ή κυρά Άγγέλω τί όμιλίαις έχετε;

— Όρίστε, κυρά Άγγέλω, απήντησον
μέ τόνον όσον τό δυνατόν προσηνή, θέλων
δέ νά εξιλεώσω τήν Μέγαιραν κατέβαλον
προσπάθειαν ύψίστην καί προσέθηκα ά-
στειζόμενος: Θέλωμεν νά κάμωμεν μαγικά
μέ τό τραπέζι, όρίστε καί σε, άν άγα-
πάτε.

— Η κυρά Άγγέλω εισήλθε καί ή έδρα
έτριξε θλιβερός υπό τόν έλεφαντίον όγ-
κον του σώματός τής.

— Κάτι μοι έλεγες ή κυρά Γεωργιανί-
α άντίκρι, είπε, διά τό τραπέζια, πός
άλλο δέν κάμωμεν εις όλην τήν Άθήνα τό
βράδυ, άλλα τέτοια πράγματα εγώ δέν
τά πιστεύω.

— Πώς! άνέδοξα έκπληκτος, δέν πι-
στεύεις, κυρά Άγγέλω, ότι ό μαγνητι-
σμός, ό ηλεκτρισμός, ό ηλεκτρομαγνητι-
σμός έν ένι λόγω μεταδιδόμενος διά τής
θερμοουργού επαφής των δακτύλων παρά-
γει αυτήν τήν πνευματικήν έξαψιν των
πνευμάτων;

— Καί ό κ. Παρασκευα; προσέθηκε με-
τριφορρόνως λαλών πρós έμέ:

— Αυτή, ξεύρετε, είνε ή ιδική μου
θεωρία επί του φαινομένου τοϋτου.

— Είνε εξάστως καί πρωτότυπος, ά-
πήτησα εγώ εξακολουθήσατε.

Ό κ. Παρασκευα; άνέλαβε τήν διήγη-
σιν του.

— Χαμπάρι δέν έχω άπ' αυτά, είπεν ή
κυρά Άγγέλω. Τά τραπέζια δέν κινούνται
από τή θέσι τους καί άκουσε ένα πράγμα.
Είνε έξ χρόνια τώρα πριν πιάσης του λό-
γου σου αυτό τό δωμάτιον, έκαιτοιούσε
ένας φοιτητής τής ιατρικής. Έδωκε εξε-
τάσεις, έπήρε τό δίπλωμα του καί ήθελε
νά φύγη. Μοϋ έγχεστούσε δύομιση δραχ-
μάς από τό νοϋτι.— Σάν επιστρέψω, κυρά
Άγγέλω, σου ταις διδώ, μοι είπεν, ή
σου ταις στέλνω από τήν πατρίδα μου.

— Ήτον από τήν Ευρυτανία, σημειώσατε!

— Κύρ Γιαγκο, του λέγω, εγώ δέν τ'
άκούω αυτά ή μοϋ διδεις τούς παραδες
ή σου κρατώ τό τραπέζι. Ηθελε νά μοϋ
κάμη παλληκαριάς.— Θα τό πάρω!..

— Δέν τό πάρεις.— Εις τό ύσερο έβγαλα
μέ ταις σπρωξιαίς από τήν πόρτα καί
αυτόν καί τούς Μανιάτας, πού είχε φέρε
για νά σηκώσουν τά πράγματα.— Δέν θα
κινήθη τό τραπέζι σου άπ' εκεί, του λέγω,
άν δέν μοϋ φέρης ταις δύομιση!

— Χυ! Χυ! άνέραζα άκουσίως
εγώ βήχων διότι ήσθάνθην ότι οί λόγοι
τής κυράς Άγγέλω; ως βορραία δίστο-
μος έπλησσον καί έμέ.

— Κόρακας! απήντησεν άφελώς σρε-
φομένη πρós έμέ ή κυρά Άγγέλω— ήτις
είχε τήν ευγενή συνήθειαν ν' άποτείνη
τοιαύτας χαρισιστάτας καί τρυφερωτάτας
άποστρόφας— έννοήσασα ίσως τήν αίτιαν
τής βηχός μου. Καί εξακολούθησε μέ
βλέμμα βλοσυρόν καί μέ χειρονομίαν πα-
γώσκασαν τό αίμά μου:— Τό τραπέζι έ-
μεινεν εις τήν θέσιν του καί δέν έκινήθη
τρείς μήνες, έως ότου μοϋ έφερε τά χρέ-
ματα.

— Μετά τήν όμιλίαν ταύτην έμείναμεν
πρós στιγμήν σιγώντες. Ό κ. Λαγουδά-
κης διέερρηξε τήν σιγήν.

— Καί δέν κάμωμεν μίαν δοκιμήν
καί ήμεις; είπεν.

— Άς κάμωμεν μά πού είνε τό τρα-
πέζι;

— Νά, αυτό.

— Ήτο τραπέζιον ξύλινον άπλούστατον,
μέ τέσσαρας πόδας άνισοσκελείς, κατά-
στικτον έκ μελάνης, έκ καφέ, έκ λιπαρών
ουσιών, ύποβαστάζων κόσμον όλόκληρον
έκ παντοίας άντικειμένων. Έπ' αυτού έ-
κείνο τό βιβλία, τά χειρόγραφα μου, τά
πρós γραφήν άναγκαία, ή λυχνία μου
χέουσα δάκρυα πετρελαίου ένεκα τής γε-
ροντικής ηλικίας τής, τό καμινέτον του
καφέ, τό φλυτζάνιον, φέρον εις τό βάθος
πυκνόν στρώμα ύποστάθμησ, φλοιοί ξηρού
άρτου κλπ. κλπ. Η ιδέα του νά θέσω εις
συγχρωτισιν μετά του άοράτου κόσμου
τόν τετραπόδα εκείνον καί πιστόν σύντρο-
φον των άγρυπνιών μου, του νά προκα-
λέσω τήν μαντικήν δύναμιν αυτού του γι-
νώσκοντος όλα τής ζωής μου τά άπόκρυφα,
μοι ένένεπε φόβον καί αποθάρρυνσιν. Άλλ'
ή κυρά Άγγέλω ήτο παρούσα εις τήν
έρυθραν αυτής καί άνθρωποφάγον ύψιν
διαφαινετό καθαρά ή έκ τής προσδο-

κίας εύχρηστίας. Δέν ετόλμησα ν' άντι-
στά κατά τής άρνούσης επιθυμίας τής ε-
τόλμησα μόνον νά παρατηρήσω:

— Μά... διχ τήν δοκιμήν καί χρειά-
ζεται νά έγωμεν καί κανένα medium!..

— Καί δέν είνε τάχα εδω ή κυρά Άγ-
γέλω; απήντησεν ό πάνσοφος Λαγουδά-
κης ως γυνή νευρική καί εύκίσθητος νο-
μίζω ότι είνε καταλληλοτάτη.

Κατόπιν τής διαβεβαίωσεως ταύτης
του προικου μου, τήν όποιαν άπορώ πός
ήκουσε καί ήνεχθη ή στέγη χωρίς νά κα-
ταπέση, παρατήρησις άλλη δέν έχουσι.
Άπέσυρα έκ τής πτωχής μου τραπέζης
τό ποικίλον φορτίον τής, τήν έσυρα εις
τό μέσον του δωματίου καί περί αυτήν
έκαθήσαμεν καί οί τρεις, άφοϋ ό κ. Λα-
γουδάκης μάς έφερε μίαν καθέκλαν δα-
νεικήν έκ του δωματίου του. Η κυρά
Άγγέλω μετά τό φιλοφρόνημα του ένοι-
κιστοϋ τής παρεκάθησεν άκκιζομένη διά
νά μή διαψεύση τήν ιδιότητα τής εύκι-
σθήτου καί έβίαζε τά χείλη τής εις μει-
διάμα άποτρόπαιον ως μορφασμόν άπαγ-
χονίζομένου.

— Ημεθα έτοιμοι νά πρυθώμεν εις τήν
μυστηριώδη δοκιμήν άλλ' διασταγμός
τις ύπηρε καί εις τών τριών τό πνεϋμα.
Ποιον πνεϋμα έμελλε νά προκαλέσωμεν;
Κατ' άρχάς λόγω άβροφροσύνης παρεκα-
λέσαμεν τήν οικοδοσοίναν μας νά επι-
καλεσθ ή πνεϋμα του συζύγου τής, άπο-
βιάσαντος πρό δεκαετίας, έκ περιπνευμο-
νίας ως έλεγεν αυτή, άλλα πιθανώτερον έκ
των βρασάνων, άτινα ό ταλαίπωρος ύπέστη
συζών μετά του θήλεως εκείνου Φκλαρίδος.
Πλήν ή κυρά Άγγέλω διεκήρυξε κατηγο-
ρηματικώς ότι άφοϋ ό Θεός τήν έλευθή-
ρωσε μιά για πάντα, δέν ήθελε νάχη πλέον
νταραβέρια μου εκείνον τόν μεθύστακα!

— Ό κ. Λαγουδάκης είχε φίλον του τινα
ύπουργικόν γραμματέα πρό πολλού άπο-
θανόντα, άλλ' ήτο ούτος τόσον κωφός έν
τῆ ζωῆ, ώστε, ως μάς διεβεβαίου ό κ.
Λαγουδάκης, ήτο άδύνατον καί μετά θά-
νατον ν' άκούση τό πνεϋμά του. Έμμενα
εγώ, εκέθηθη... καί φαινή ιδέα έπήλ-
θεν εις τόν νούν μου.

— Πριν σας άνακοινώσω όμως τήν ιδέαν
ταύτην, εξηκολούθησεν ό κ. Παρασκευα,
πρέπει νά σας καταστήσω γνωστόν κατι
τι άλλο. Μαθε, φίλε μου, ότι όλοι ήμεις
οί έξ άρρενογονίας άπόγονοι τής οικογε-
νείας μου, πάσχομεν όλοι άνεξαιρέτως
άπό κληρονομικόν τι πάθος περίερ-
γον...

— Άπό φλυαρίαν ίσως; είπα εγώ,
διακόπτων αυτόν.

— Όχι, απήντησεν ό κ. Παρασκευα,
ιδού τί τρέχει. Άγνοομεν άν τό οικογε-
νειακόν μας όνομα Ιερειιάδης φιλοϋται
ή δασύνεται. Η άγνοια αυτή μεταβιβά-
ζεται από πατρός εις υίόν, χωρίς κανείς
έκ των προγόνων νά δυνηθη νά λύση τό
οικογενειακόν τοϋτο αίνιγμα. Μη μει-
νιάτε, σας παρακαλώ! Άν είξέυρετε
πόσους κόπους, πόσας έρευνας κατέβαλα
διά νά δυνηθώ νά σχηματίσω μίαν οίαν-
δήποτε πεποιθήσιν, άλλ' επί ματαίω!
Άν παρκτηρήσατε τά οικογενειακά μας

έγγραφα, θα ίδητε ότι αί ύπόγραφοί μας
δέν φέρουν πνεϋμα, ή φέρουσιν άδιακρι-
τως ψιλήν ή δασείαν. Έγώ, άφοϋ επί
πολύ έκασφαλίζοντα τήν όρθογραφικήν
φήμην μου. Ό ύρος ούτος είνε τέχνασμα
καί συνίσταται εις τό νά σημειώ τό
πνεϋμα επί του άρχικού στοιχείου του έ-
πώνυμου μου μέ δύο έξοχάς δεξιόθεν καί
άριστερόθεν κάμω έν σχήμα άόριστον,
παραμερές περίπου μέ τό του άνθρωπίνου
ώτος, ούτως ώστε νά έκλαμβάνηται καί
ως ψιλή καί ως δασεία. Καί μέ τό τέ-
χνασμα τοϋτο διέσωζον μέν τήν ύπόληψιν
μου, άλλ' ή άπορία μου ούχ ήττον ύφι-
στατο. Διά τοϋτο, ότε έπρόκειτο νά επι-
καλεσθώμεν τά πνεϋματα, ή πρώτη απέ-
ψις μου εύθύς ήτο νά προσκαλέσω τά δύο
πνεϋματα τής Γραμματικής καί νά μάθω
παρ' αυτών τήν άλήθειαν:

— Η άγανάκτησις μου έξεραγή.

— Καί μέ κρατείς, έδώ τόσην ώραν,
αθεόφοβε, άνέραζα, διά νά κάμη τόσον
άχρεια λογοπαίγνια;

— Ό κ. Παρασκευα; ώχρίασε καί ήρπασε
τήν επί τής τραπέζης μάχαιραν.

— Λογοπαίγνια! άνεβόησεν εγώ λο-
γοπαίγνια; καί νομίζεις ότι άνθρωπος
ζών μέ 1,10 τήν ήμέραν, έχει όρεξιν νά
κάμη λογοπαίγνια;

— Φίλε μου, είπα καταπραΰνων αυτόν,
μή ταράττεσαι αυτό όπού μοϋ λέγεις κα-
τά σύμπτωσιν τό έχω άναγνώσει εις μίαν
Έβδομάδα περασμένην, εις τας Άπακτή-
σεις άπεν έρατήριων.

— Άλλ' είνε 500 έβδομάδες όπού εγώ
τό σκέπτομαι, απήντησε κατευναζόμενος
ό κ. Παρασκευα;. Άλλως τε τί σημαίνει
τάχα; άφοϋ πρόκειται περί πνευμάτων,
έφαρμόζεται κάλλιστα ή γαλλική παροι-
μία les gēnies se rencontrent, δηλαδή
τά πνεϋματα συναντάνται.

— Εφριξα διά τό μέγεθος τής αυθαδείας
του, άλλ' εκείνος άπτόητος διά τής μα-
χαίρας, ήν εκράτει εκοψεν τό έναπομένον
εις τό πινάκιον μου μήλον καί τό έφραγεν.

— Άνεκονίωσα λοιπόν τήν ιδέαν μου
εις τόν κ. Λαγουδάκη, είπεν ό κ. Παρα-
σκευα; συνεχίζων τήν διήγησιν του, ένῶ
είχουμεν ήδη επιθέσει τήν χείρα καί τό
μαγνητικόν ρεύμα είχεν άρχίσει νά σχη-
ματίζεται. Άλλ' ό κ. Λαγουδάκης, ά-
κούσας τήν προθεσίον μου, άντέστη μετ'
άξιοπρεπείας.

— Καραγκιοζιλίκια θα κάμωμεν! είπεν
εγώ είμαι σοβαρός άνθρώπος. Έπειτα τά-
χα είνε άνάγκη νά εξετάσης τό τραπέζι
διά νά μάθης τό πνεϋμα του έπώνυμου
σου; Άφοϋ τό Ιερειιάδης παράγεται από
τό Ιερός δασύνεται καί αυτό όπως καί
τά άλλα.

— Καί είσθε βέβαιος ότι παράγεται
από τό Ιερός; ήρώτησα.

— Καί άμφιβάλλεις; Ό Ιερειιάς ήτο
προφήτης καί ως τοιοϋτός είχεν Ιερόν χα-
ρακτήρα. Άλλως τά Ιερειιάς, Ιεριχώ,
Ιερουσαλήμ, Ιεροβοάμ όλα αυτά, όνόματά
τῆς Ιεράς Ιστορίας, εξαπαντος πρέπει νά
δασύνονται.

— Προσπάθησα νά τώ άποδείξω ότι ήτο

άβασμος ή ισχυρισμός του, άλλ' εκείνος επέμεινε φέρων διάφορα επιχειρήματα, έν οίς και τό ότι τά από του έρως παραγόμενα, όιον τό έρως, έρωδίσκος κλπ. όχι μόνον δέχονται δαού πνεύμα, άλλ' είνε και φύσει δασά, και απόδειξις ότι όλοι οι έρωμένοι φέρουν πάγωνα. Η συζήτησις μας διήρκεσεν επί άρκετήν ώραν και έσφοδρόνθη επί τοσούτον, ώστε κατήντησεν εκείνος μέν να με άποκαλέση «κοροΐδο της φαντασίας», έγω δε αυτόν «γέρο έξουσιάρη».

Τήν λέξιν ταύτην άκούσας ό κ. Λαγουδάκης ήγήθη έμμανής και άπειλητικός· άλλά, κατ' εκείνην τήν στιγμήν ή κυρά 'Αγγέλω, ήτις, μη ενδιαφερομένη ποσώς εις τήν φιλολογικήν μας συνδιάλεξιν, είχαν άποκοιμηθή επί της τραπέζης και συνάδους με ή ηρώους βογκασμούς τήν συνηγορίαν έκάστου, άφουπνίσθη.

— Τι έπαθετε, καλέ; άνέκραζεν άκούσασα τάς τελευταίας εύφημους επικλήσεις; τί εν' αυτά; μαρά είσθε να μαλώνετε; Τέτοια πράγματα δεν τά θέλω έγω μέσα; τό σπiti μου και να μου κάμετε τή χάρι να μου άδειάσετε τή γωνιά.

Και οι όφθαλμοί της ήστραποδόλου, τό δε άποπληκτικόν πρόσωπόν της έφλογίσθη ως κάμινος. Έβείναμεν άμφοτεροί ένοιό, σιγώντες, τρέμοντες ως μαθητάσια άτακτούντα, καταληφθέντα εξαίφνης υπό του άυστηρού διδασκαίου.

— Άκούς εκεί! έξηκολούθησεν ή οικοδέσποινα μας ώργισμένη εις άκρον, διότι διεκόψαμεν εις τοιούτον τρόπον τήν άνάπαυσίν της, άκούς εκεί να κοντεύσουν να πασθούν για τας δασείας! Και πώς δεν μου σκάσετε!... (Η κυρά 'Αγγέλω ήτο ένημερος πάντως εις τήν επικρατούσαν άγοραϊάν φρασεολογίαν). Δεν κυττάζετε τήν τύφλα σας, λέώ έγω!... Κασσιδιάρει, αλήθεια κι' απ' αλήθεια!

Και έγερόθισα ώθησεν τήν τράπεζαν βιαιώς με τάς χονδράς και τυλιδαίς χειράς της. Ο χωλός πούς του τραπέζιου ενέδωκε και ή τράπεζα άνετράπη. Τό συρτάριον όλισθήσεν έξπλη της θέσεώς του και τά έν αυτώ έγγραφα, διασκορπίσθησαν έντός του δωμάτιου.

Τά έγγραφα ταύτα ήσαν ποικίλης ύλης. Έπιστολαί, θέματα, σχέδια υπομνημάτων, σημειώσεις, δοκίμια φιλολογικών έργων... Τά φύλλα διεσπάρθησαν αναμιξέ επί του εδάφους. 'Αλλ' ίδου με τάς άυτών διακρίνομεν με έκθαυρον όμμα έγω και οι άλλοι τέσσαρα χαρτονομίσματα των 5 φράγκων, έξερχόμενα έκ κιτρινού τινός φακέλλου, νεόκοπα, άμίαντα άκόμη, διατηρούντα τήν ορεκτικόν αυτών στυλινότητα και τήν ζωηρότητα των ποικιλμάτων των, φέροντα εύκρινή τήν ήμισειν μαρφήν του Γεωργίου Σταύρου πονηρώς μειδιώσαν έκ της γωνιάς. Τό τραπέζι έθαυματούργει αληθώς.

Έμεινα κατάπληκτος, άγωνών πως να έξηγήσω τό πρξγμα· πως εύρίσκωμην κατάχως τοιούτου ήσασυρού χωρίς να τό γνωρίζω! Μόνον μετ' άρκετών λεπτών σκέψιν άνεμνήσθην ότι πρό δέκα μηνών εις εξαδελφός μου μοι είχε πέμψει τά εικασιν

έκεινα φράγκα, άτινα μοι έχρωσται, ότι τά είχα θέσει άφηρημένος έντός φακέλλου αναμιχθέντος, φαίνεται, μετ' άλλων έγγραφών· ότι άνεξήγησα ματαίως κατόπιν τά χρήματα και νομισάς ότι τ' άπόλεσα, έδημοσίευσά εις τάς έφημερίδας ότι άπόλεσα σπουδαίον χρηματικόν ποσόν και παρεκάλουν τόν εύρόντα να κρατήση τόν φακέλλον εάν θέλη και να μοι φέρη τά χρήματα. Ένωσείται ότι κανείς δεν παρουςιάσθη και τό δυστύχημά μου τούτο υπήρξεν άφορμή να έκτεθώ επί πολλάς ήμέρας εις τό δίχτυον πύρ των άγρών βλεμμάτων της κυράς 'Αγγέλω και του ξενοδόχου μου και να παρατείνω τήν τότε έβδομάδα της Τυροφάγου επί τέσσαρας άλλας άκόμη εβδομάδας.

Τήν εξήγησιν ταύτην ήτοιμαζόμεν να παρσάχω, άλλ' ή οικοδέσποινα μου με προσέλαθεν. Έκπληξής εύχάριστος διεχύθη επί της μορφής της επί τή θέα των χρημάτων· ήλαρόνθη άμέσως και με φωνήν θωπευτικήν, πρσείν, με μειδίαμα σχεδόν μοι είπεν:

— Έτσι λοιπόν, κύρ Παρασκευά! κρύβεις τούς παράδες και μας κάνεις τόν μισοκακόμοιρον;

Και αυτός ό κ. Λαγουδάκης λησμονήσας τούς διαπληκτισμούς μας προσέθηκεν: — Έύγε, εύγε! δεν ενόμιζα ότι είσαι τόσον οικονομός.

Τί να πράξω; άφου έκ της άγαθής συμπτώσεως έσχημάτιζον τόσον καλήν περι έμου γνώμην, ενόμισα συμφέρον να τούς άφήσω εις τήν πλάνην. Άκουσίως μάλιστά ανέλαθον τό άγέρωχον ήθος Κροΐσου μεταμφιεσθέντος εις έπαίτην και άναγνωρισθέντος έκ τυχαίας περιστάσεως. Έκυπτα ήδη να λάβω τά θεσθεν πεμπόμενά μοι χρήματα, άλλά και εις τούτο με προσέλαθεν ή προβλεπτική κυρά 'Αγγέλω, ήτις λαθούσα τόν φακέλλον, έκράτησε τά τρία έκ των τεσσάρων χαρτονομισμάτων και μοι έδωκε τό έν λέγουσα:

— Έγω λοιπόν πέρω τό νοίκι και έκεινα όπου μοι έχρωστούσε; προητέρα και αύριο σου δίνω τά βέστα. Ως τόσον για τό καλό και για να τά φτιάσεις μαζί με τόν κ. Λαγουδάκην, παράγγειλε να μας φέρουν κάτι να πιούμε.

Αντίρρησην δεν ήδυνάμην ν' αντιτάξω. Αί έπιθυμίες της ήσαν προσταγαί. Ο μπακαλής της συνοικίας είχαν άκόμη άνοικτόν τό έργαστήριόν του. Μετέβην και έφερα μίαν όκάν κρασί και άρκετά φουντούκια και έκβήτησάμεν επί άρκετήν ώραν πίνοντες εύθύμως παρά τό θαυματουργόν τραπέζιον, αναφέροντες, άνέκδοτα περι κεκρυμμένων ήσασυρών, περι σιδηροχόρτου, περι μυστηριωδών ζαπλούτων πενιχρώς ένδεδυμένων και των τοιούτων. Τό κρασί και τά φουντούκια έπανεληθήσαν και ούτω τό μόνον έκ της θαυμαστής περιπέτειάς άπομεινάν μοι τάλληρον μετέβη και αυτό «μετά πνευμάτων δικαίων τετελειωμένων».

Ο κ. Παρασκευά; εσιώπησεν.
— Έτελειώσεν ή ιστορία σου; τίν ήρώτησα άπυρών;
— Ναί.

— 'Αλλά, φίλε μου, μοι ύπεσπχέθης ιστορίαν πνευμάτων και δεν είδα εις αύτήν καθόλου πνεύμα!

— Άγνοείς λοιπόν ότι τό πνεύμα είνε άόρατον.

Μετά τόσην σοφιστείαν, ήγήθην καταπαύσας πσσαν συζήτησιν και προς έκδικησιν δημοσιεύω τήν ιστορίαν του άπαράλλακτον.

X. ANNINOΣ.

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ

Καινούριος χρόνος!... τί χαρά! τί εύτυχία πάλι όλοι βασιτούν· κάτι τι και εις τά δού των χείρ, όλοι χαρούμενοι κτυπούν 'σόν τοίχο τό κεφάλι, και βλέπουν τούς λογαριασμούς; και τά παλά [τετάρτα].

Ηλέω κι' ό δούτοχος έγω σ' ένα μικρό τετρί, και; σ' έμένα δεν χρωστά, σ' όλους έγω χρωστά, βλέπω δού επίτும்ια εις έναν καροτσέρη και δώδεκα έξίστιχα 'σόν 'Ιησου Χριστό.

'Ανοιγω άλλο δεύτερο, και βλέπω παρ' έλιδα εις πράξις δεκατίσσερας ένα φρικτό μου όραμα, σέ μη καοστή γειτόνισσα θερμήν άροστιχίδα, κι' ένα πρό χρόνον έμμετρον έρωτικόν μου γράμμα.

'Ανοιγω τρίτο, και ίδου εμπρός μου ήλαστον σ' ένα πτωχόν άπόμαχον κι' άρχαίον θυρωρόν, κεραυνοδόλον σάτυραν εις ένα 'Πουργίτον, και θούριον 'στούς Κρητικούς; μακρύ και φλογερόν.

'Ανοιγω τά ντουλάπια μου για να τά καθαρίσω να δώ τί έπείσσει από τόν άλλον χρόνον, άλλά τά βλέπω άδεινά, και μόνο πίσω πίσω 'βρίσκω σέ κίτρινο χαρτί κόνιν έντομοκτόνον

'Ανοιγω και τήν κάσα μου να δώ τί άπομεινέ, μη για να δώ καλλίτερα και τά γυαλί φορώ, και 'βρίσκω μη τό 'Θσωνος δικάρα σκουριασμένη, και δού άπολυτήρια απ' τόν παληό καιρό.

Σφαλώ και τή ντουλάπια μου, σφαλώ και τά τεφτέρια, φίλω και τή φαμίλια μου μ' άγάπη και και φίλλω μ' ήχον πλάγ; ο ν, αυρόνοντα; τ' "Αη Βασιλι; έρχεται από τήν Καισαρεία." ΣΟΥΡΗΣ.

Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ

— Να μην άργήσης· άχ, ναξευρες πως άνησυχά!

— Πάλι τά ίδια;...
— Και να μου γράφης τυχτικά, με κάθε ταχυδρομείον.

— Ναί, με κάθε ταχυδρομείον.

Έν τφ λιμένι του Πειραιώς, επί της έξέδρας της πρώτης άποπλευντος άτμοπλοίου, εικοσαέτις νέα, μελαχροινή μεγάλης έχουσα μαύρους βεμβούς όφθαλμούς, εύμελεστάτη τό σώμα έκράτει δι' άμφοτέρων των χειρών της; τήν χείρα τριακοντούτου; άνδρός; ή γραία μήτηρ της, επί ζυλίνου άνυχλίπτρου καθήμενη, όλίγων παρρωτέρω, όπω; άφήση μόνους τούς νεαρούς συζύγους εις τάς θλιβερώς ήδείας του άποχαριστισμού στιγμάς έθεξτο τήν πολύτυρον έξω πόλιν, τό ύψηλόν ώρολόγιον, τά όγαώδη άτμόπλοια με τάς μαύρας καπνοδόχας, τά περιρροσσούντα τήν προκομαίαν πλαία, τό πυκνόν περίξ δάσος των ιστών και έξ-

αρτυμάτων τό διαφράσσον τόν όρίζοντα, και τάς κωππλευσάς λέμβους, ιστιοφόρους ή κωπηλάτους, καταμέστους ταξιδιωτών ότινες ως κύματα καταπλημμύρουν τό καταστρωμα, ή έμπορευμάτων άτινα άνείλκυε με έρυθρον γογγυσμόν τό βαρούλιον.

Ο άντρός έσφάδαζεν έν τούς σπλάγγους του άτμοπλοίου, τό μεγαθήριον άνέπνεε βαρέως, ήσθμαινε θυρωδώς.

Η γούμενα ή προσδένουσα τό άτμόπλοιον εις τόν έπιπλέοντα σημαντήρα έλύθη; ή άγκυρα άνειλάυετο; ό κώδιον του άπόπλου έσήμαινε.

Τότε ό νέος Ισχυράν λαβών άπόφασιν: — 'Ελα, 'Αθηνά, σήλω μητέρα.

Και από της χειρός κρατών τήν σύζυγον του κτεβεύσασεν αυτήν μέχρι της λέμβου, της τελευταίας άπομεινάσεως και περιπαθώς θλίψας τήν χείρα αυτής, τή είπε μετά τόνο ήδείας νοουθεσίας: — Να προσέχης!

Και διά του βλέμματός έδεικνυε τήν ύπό τό στήθος άρχομένην καμπυλότητα, μικρόν άλλοιούσαν του άναστήματος αυτης τό πλαστικόν.

Αυτή έννοήσασα ήρυθρίασε.

Εις τήν πρώην δέ της λέμβου καθήμενη, παρ' τήν μητέρα της, έσειε τό λευκόν της μανδήλιον, πτερωτά φιλήματα πέμπουσα προς τό άτμόπλοιον, επί του όποιού, διασχίζοντος; άφρίζοντα τά κύματα και νέφος καπνού άφίνοντος όπισθεν του, διεκρίνεν έν άλλο μανδήλιον οσιόμενον, άμυδρότερον όλόν εις έκάστην της έλικος κίνησιν.

Έν τή άμάξη του σιδηροδρόμου, ή 'Αθηνά, τό βλέμμα άτενώς προσηλωμένον έχουσα έκτός του παραθύρου εσάεπτετο; δεν ήτο πάντ' άνίδνυον τό ταξιδίον του συζύγου της.

Ανεμνησάμετο μετ' άνατριχίλας τήν πρό τινών μηνών έξ 'Αλεξανδρείας φυγήν των, όπου μετέβησαν έκ Χαρτούμ να διέλθωσι τόν μίσην του μέλιτός των, και όθεν διακόψαντες τό άσμα του έρωτος αυτών άπήλθον νύκτωρ, ένσκηφάσης της επαναστατικής θυέλλης; κατέφυγον δε, όπως οι πλείστοι των έν Αιγύπτω τότε 'Ελλήνων, εις 'Αθήνας έγκαταλιπόντες τό πλείστον μέρος της μεγάλης περιουσίας των, άποτελουμένης έκ της περιουσίας του συζύγου της και του πατρός της, ήπειρώτου έκ νεανικής ήλικίας έγκαταστάνας έν Αιγύπτω και πρό δύο έτών άποθανόντος. Οι φαλλάχοι ένέπηρσαν τήν οικίαν των, διήρπασαν τάς άποθήκας των έμπορευμάτων των; και ό σύζυγός της μετέβαινε τώρα να διεδικήση παρά της επί των άποζημιώσεων επιτροπής τάς ζημίας άστινας υπέστη; δι' ν' άποδείξη δε ταύτας θά ήτο άνάγκη να εισδώση και πάλιν μέχρι του Χαρτούμ; και τούτο τήν άνησυχεί πολύ.

* * *
«Κυρίαν 'Αθηνάν 'Ροδάκη, εις 'Αθήνας.» Η πρώτη επιστολή του έχρονολογείτο έξ 'Αλεξανδρείας; ή δευτέρα έκ Καΐρου, αι' άλλαι έκ του έσωτερικού της Αιγύ-

πτου. Περιέγραφε δε διά μακρών τήν θλιβεράν τών πραγμάτων εκεί κατάστασιν τό βλέμμα του προσέπιπτεν επί ειδεχθών έρειπίων; άνά πσσαν συνάντησιν μετά φίλων του, ήκουεν όνόματα γνωστά, προσφιλή ένίοτε, εις τέλμα αίματος πνιγέντα, και έβλεπεν άνορθομένους άνά πσν βήμα τάς έκδικητικές άγγόνες άφ' ών έταλαντεύοντο έν άποτροπαίω έκφρασει γυμνής; άσχημίας και θηριωδίας τά πελιδνά πτώματα των δολοφόνων; άλλ' οι φαλλάχοι τούς περισυλλέγον, τούς ενεταρπάζον έν πομπή, ως άγίους, ως μαρτυράς; και ήνάκτον κανδύλας εις τούς τάφους των, διότι έπεδοκίμαζον τάς πράξεις των, διότι ζωάδες τι μίσος ενεπνεύσθη εις αυτούς κατ' των ευρωπαίων; ή πνοή της επαναστάσεως έξικνεϊτο μέχρις αυτών; οι όφθαλμοί των έχυον φασφορισμόν άγείας χαράς εις τό όνομα του Μκχρδ ή άνέμιενον ως αληθή έλευθερωτήν των.

«Κύριον Γεώργιον 'Ροδάκην έμπορον εις Χαρτούμ».

Αυτή τφ έγγραφε να επιστρέψη, να τελειώση όπως όπως, και με ζήμίαν έτι; ή άνησυχία της είνε φρικώδης; τήν νύκτα άπλόνει τούς βραχιόνάς της; να τόν έναγκαλίσθη και εύρίσκει κενή τήν κλίνην και έξυπνά περίτρομος; άντι να τόν έχρη κοντά της, είνε μακρυά; και πού; έν μέσφ των Φαλλάχων!

«Ω! δεν είξούρας τι θλιβερόν πράγμα είνε να λείπει ό άνδρας από τό σπiti, τί πένθιμον; ή άπουσία είνε ώσαν ένας προσωρινός θάνατος και ό ξένος; τόπος ό προσωρινός τάφος. Εις τό έξής ποτέ δεν θά τόν άφήση ν' άπομακρυνθή ούτε βήμα; όπου υπάγει και αυτή μαζί του; δεν ειαμφορεί να υποφέρει τήν ζηναιτιά, και ζηναιτιά είνε δι' αυτήν πάντου όπου δεν είνε μαζί του.

* * *
Αίφνης έπαυσαν * * * επιστολαί του συζύγου; παρήλθε μία εβδομάς, παρήλθον δύο. Η 'Αθηνά έκάστην ήμέραν έλεύσεως αιγυπτιακού άτμοπλοίου μετέβαινε εις τό ταχυδρομείον; ή μήτηρ της ήρώτα, αυτη δε άγωνιαδώς προσείχε να μαντεύση τήν άπάντησιν από τό βλέμμα, από τήν μορφήν του διανομώς πριν τήν έστομισή; και άπήρχοντο περιλουσι; ρίπτουσαι εις τό κιβώτιον και πάλιν σπαρακτικήν προσκλήσεως επιστολήν.

Τότε ένόησεν όπιστα βέματα αγαλλιάσεως και άπελπισίας διέρχοντα υπό τούς άπαθείς δακτύλους των ταχυδρομικών, και όπισα άφωνα δράματα τελούντα έν τφ ταχυδρομείφ έν φ' αναμεινόμεν τήν εύτυχίαν μας, τό μέλλον μας έξ ενός τεμαχίου χάστου όπερ δεν έρχεται, και εις τήν άγωνιαδών έρώτησιν μας ή θυρίς σιγά.

Έπηλεγράφησεν άπαξ, δις; τίποτε. Συγχρόνως διά των έφημερίδων διεδίδετο ότι ό Μκχρδ ή κατατροπώσας τόν στρατηγόν Χιξ προύχων; ειςγειρών τούς πιστούς του ισλάμ; ότι επλησίαζεν εις Χαρτούμ με πτώματα και έρειπια χαράσσων τήν πορείαν του.

Είχον επιστρέψει και πάλιν έκ του ταχυδρομείου.

Η 'Αθηνά έξέβαλε τόν πλόν της; τό βλέμμα δ' έχουσα καταμέστον όδύνης; και τό χείλος τρέμον προύχωνσε βήματα; τινε.

— Ωχ! μητέρα! είπε περιβαλούσα δια των δύο βραχιόνων τήν μητέρα της; και κλίνουσα επί του ώμου αυτης; τήν κεφαλήν της.

— Τι είνε, κόρη μου;
— Τόν έσφαξαν!

Και έξεροσγή εις γούος; οι όλοθυμοί της συνεκλονίζον τήν γραίαν; ήν έκράτει σπασμοδικώς; στιγμην τινα όδειν ρήξασα κραυγήν άφήκε τήν μητέρα της; βιαιώς και έδραμε να καταπέση πρηνής επί προσκεφαλαίου; άλλά τότε ή έν τή ταρχή και τή σπουδή της; εις τό ταχυδρομείον μεταβάσεως; κακώς προσδεθείσα χλιδών; μαύρη κόρη της; έλύθη, έχύθη και κατεκάλυψεν αυτήν άχρι γονάτων; ως πρώτος πέπλος του πένθους όπερ έμελλε να φέρη.

Και κατηράτο εαυτήν ως δολοφόνον; ότι δεν υπήγεμαζί του, διότι αυτή θά τόν έσωζε, και έμέμφοτο πικρός τήν μητέρα της; ως αίτιαν του θανάτου του διότι αυτη; ως πλέον γνωστική; δεν τόν ήμπόδιε.

Η δυστυχής; μήτηρ καρτερικώς λησμονούσα τήν ιδίαν θλίψιν; όπως παρηγορήση τήν της θλιβερότης, επανελάμβανε θωπευτικώς, ως πός νήπιον ούτινος; θέλομεν να κτύσωμεν τόν κλαυθμηρισμόν, ότι θά έλθη, ότι τί ξέρει τί του έτυχε και δεν γράφει; άλλά βλέπουσα ότι οι όλοφυρμοί δεν κατέπαυον, και οι λυγμοί συνένοιεν ισχυρούς; τό σώμα της θυγατρός της, συνέλεξεν όλην τήν ύπολειφθείσαν αυτη; δύναμιν και με ύφος επιπλήξεως:

— Γι' άκουσέ με, είπεν, όταν έχρης μονάχα τόν έκυτό σου κάνε ό,τι θέλεις; μά όταν έχρης κι' άλλη ψυχή μέσα σου, συλλογίσου λίγο και τόν Θεό; πούνε από πάνω μας.

Η 'Αθηνά γοεροτέρων βλαούσα κραυγήν; ως επί τή ένσκήψει άπροσοδοκίτου και τέλειον λησμονηθέντος; δυστυχήματος, έσίγησεν; ή παραφορά της; όδύνης της μετέπεσεν εις παρατετατόν, σπαρακτικόν στονώδες μυρολόγιον.

* * *
«Έπειτα επήλθεν ό τοκετός; εις των πενθίμων έκείνων τεκετών; καθ' ους ή μήτηρ πενήθορε; και έν τούς άνατιναγμούς των; ώδίνων, δεν κρατεί τάς χείρας του συζύγου της, έξ αυτών άναρταμένη εις τήν ζωήν, ουδε βλέπει τό συγκεινήμενον βλέμμα του να τή νεύη; Θάρος; θάρρος!

Τό τέκνον της έκείνο, τόν υιόν της; ώ ποίας κραυγής; χαράς; θά έξέβαλεν ταλιπυρος πατήρ, ό έρριμμένος; τώρα τίς είδε εις ποίαν χαράδραν της; Αιγύπτου, ήρωτηριασμένος, άποσυνθεμισμένος; άταφος!—τό πλάσμα έκείνο, τό άντικούσαν τήν όσφρανίαν; μόλις; ήνοιξεν εις τήν ζωήν; τά ήμικτά του, τό ήγάπησε παραφορά, ουχί μόνον; ως τέκνον της, άλλ' ως υπολειφθείσαν του συζύγου της; ζωήν, ως υπαρχεν έν ή

Ξυμειναν ἀδιασπᾶστος συμπελεγμένοι, ἐνηγκαλισμένοι αἱ ὑπάρξεις των.

Τὰ ἐπὶ τῶν παρειῶν του ὄμως φιλήματα της δὲν εἶχον τὴν ζωογόνον ἐκείνην θερμότητα ἣν μεταδίδουσι τὰ χεῖλη τῆς εὐδαιμόνου μητρός ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ νηπίου· τὸ μειδιάμα της ὅτε ἔκυπτεν ἐπὶ τοῦ λίκνου ὅπως κάμη τὸ τέκνον της νὰ μειδιάσῃ διετῆρει τόσην θλίψιν εἰσέτι, ἦτο τόσον δακρυβρεκτον ὥστε τὸ πικιδίον δὲν ἐγέλα, ἐφοβεῖτο.

Διότι — καὶ αὕτη ἦτο ἡ μεγαλειτέρα δυστυχία της — ἡ ἀγάπη τοῦ τέκνου δὲν κατώρθου ν' ἀπορροφήσῃ τὴν ἀγάπην τοῦ συζύγου· ὁ υἱὸς ὠμοίαζε τόσον πολὺ πρὸς τὸν πατέρα ὥστε μὲ τὴν μορφήν του, μὲ τὸ βλέμμα του, τὸν ἀνεκάλει ἐκεῖ, ἐνώπιόν της μεθ' ὄλου τοῦ εὐδούς παρελθόντος, τοῦ ὑπὸ τοῦ ἡλίου τῆς εὐτυχίας ὡς ἐαρινὴ ἡμέρα καταλαμπομένου.

Ἐπὶ τοῦ τοίχου ἦτο ἀνηρτημένος εἰς ἡμεροδείκτης ὅτε ἠγόρασεν αὐτὸν ὁ σύζυγός της, ἡ Ἀθηνᾶ μὲ τὴν ζωηράν της φαντασίαν, τὸν προὑπολογισμὸν τῆς ἐτησίου εὐδαιμονίας ποιούσα, εἶχε προσαρμόσει εἰς τὰς διαφόρους τοῦ ἔτους ἡμερομηνίας τοὺς πόθους, τὰς προσδοκίας, τὰς ἐλπίδας της. Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ συζύγου της εἶχεν εἶπει: «Εἰς τὰς τῶσας Αὐγούστου θὰ εἶν' ἐδῶ»· περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ τέκνου της εἶχε προορίσει: «Εἰς τὰς τῶσας τοῦ Ὀκτωβρίου θὰ ἔχομε τὸ παιδάκι μας.» Καὶ ἐνόμιζεν ὅτι ἀφαιρούσα τὸ φύλλον τῆς προτεραιίας θὰ εὕρισκεν ὑπ' αὐτὸ ὅτι εἶχεν ἐναποθέσει: φιλήματα καὶ ἐναγκαλισμούς, φαιδρὰν νηπίου κραυγῆν, εὐτυχίαν. Καὶ τώρα τὰ φύλλα ἐκεῖνα τοῦ ἡμεροδείκτη ἐψεύδοντο· τὰ φύλλα ἐκεῖνα ἔκρυπτον δάκρυα, πένθος, χηρείαν, ἀπελπισίαν!.. ἐν σιγῇ δ' ἀγανακτῆσεως, ὡσεὶ ἐμνησιακῆ κατὰ τοῦ ἡμεροδείκτη, ἔλαβεν αὐτὸν καὶ τὸν ἐξεσφενδόνθησε μακρὰν.

Ἦσαν αἱ τελευταῖαι ἡμέραι τοῦ Δεκεμβρίου, ἡμέραι θορυβώδεις καὶ χαρμόσυνοι. Ἐνᾷλλαις οἰκίαις κραυγαὶ θ' ἀκουσθῶσι χαρᾶς καὶ μειδιάσαι θὰ κύψωσι μορφαὶ περὶ τὴν εὐώδη βασιλόπηταν. Ἀλλ' ἡ οἰκία τῆς Ἀθηνᾶς μένει καταλειπτός, σιωπηλὴ, πενθίμως μαρτυροῦσα ὅτι διέπνευσεν αὐτὴν ἡ παγερὰ τοῦ θανάτου πνοή.

— Κυρία! ἕνα τηλεγράφημα!

— Τηλεγράφημα, ἀπὸ ποῦ;

Ἀγνοοῦσα δὲ καὶ αὕτη τί ἠλπίζε, ὀρμεμφύτως, χύνεται, τὸ ἀρπάζει, σχίζει τὸν φάκελλον μὲ πυρετώδεις δακτύλους, ρίπτει ἐν μόνον βλέμμα εἰς τὴν ὑπογραφὴν, ρηγγύει ὀξεῖαν κραυγῆν καὶ καταπίπτει βαρέως λιπόθυμος, κρατοῦσα τὸ χαρτίον.

Ὅτε συνῆλθε, περιήγαγε κύκλω ἀπλανῆς βλέμμα, ὅπερ ἀπὸ τῆς μητρός της ἔπασεν ἐπὶ τοῦ τηλεγράφηματος· τότε ὁ ὀφθαλμὸς της ἐφωτίσθη, ἐνεθυμήθη, καὶ ἀνέγνω ἀπλήστως:

«Ἀθηνᾶν Ῥοδάκη, Ἀθηνᾶς»

«Ζῶ ἀίχμαλωτισθεῖς ὑπὸ Μαχθῆ ἔδραπέτευσά· μαρτύριον φρικῶδες τρεῖς μῆνας

ὕγιης ἐν Ἀλεξανδρείᾳ· μετ' ὀλίγον ἀναχωρεῖ ἀτμόπλοιον· ἔρχομαι. Σε φιλεῖ.

Γεώργιος Ῥοδάκης.

Τὸ ἀνέγνωσε δὲς, τρεῖς, πεντάκις καὶ δὲν ἐπίστευε τοὺς ὀφθαλμούς της καὶ πάλιν τὸ ἀνεγίνωσκε καὶ ἐγέλα καὶ ἔκλαιε· καὶ δραμοῦσα παραφόρως ἐφίλησε, ἐφίλησε, ἐφίλησε τὸ τέκνον της· καὶ ἦνοιξε τὸ παράθυρον διὰ νὰ εἰσέλθῃ ὁ ἥλιος, ὁ θόρυβος τῶν ὁδῶν, ἡ ζωὴ, νὰ φύγῃ ὁ ψευδὴς θάνατος ὁ κεκλεισμένος ἐκεῖ μέσα.

Ἡ μήτηρ της ἠκτινοβόλει ἐκ χαρᾶς.

— Δὲν σοῦ τῶλεγα; δὲν σοῦ τῶλεγα;

Ἀλλ' ἡ Ἀθηνᾶ δὲν προσεῖχεν εἰς αὐτὴν· κρατοῦσα τὸν υἱὸν της εἰς τὰς χεῖράς της, χορεύουσα, ἀνυψοῦσα αὐτὸν ὅσον ἔφθανον οἱ βραχίονές της ἐπανελάμβανεν ἐμμελῶς, ἀλλοφρόνως:

— Ζῆ, ζῆ, ζῆ, Γιωργάκη μου, ζῆ ὁ πατέρας καὶ θάρρῃ, καὶ δὲν θάσαι πλεῖα ὄρφανός, τ' ἀκούς παιδί μου, ζῆ, ζῆ, ζῆ!

Καὶ τὸ νήπιον θερμανθὲν ὑπὸ τῆς ἀγαλλιάσεως ἐκείνης ἤρχισε νὰ μειδιά...

* *

Ὅτε τὸ ἀτμόπλοιον τῆς Ἀλεξανδρείας εἰσῆλθεν εἰς τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς ἠχηρῶς συρίζων, αἱ δύο γυναῖκες ἀνεμεινον ἐπὶ τῆς προκυμαιίας, ὥρας ἤδη, ἀπὸ τῆς αὐγῆς κατελθοῦσαι.

— Γρήγορα, ὅσο μπορεῖς γρήγορα μέσα 'ς αὐτὸ τὸ βαπόρι!

Ὁ λεμβοῦχος κωπηλατεῖ ἰσχυρῶς ἡ Ἀθηνᾶ ἔχει ἀτενῶς προσηλωμένον τὸ βλέμμα της ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου εἰς τὸ ὅποιον προσῆγγισαν δύο τρεῖς λέμβοι περιπλέουσαι. Ἡ καρδιά της σφυροκοπεῖ τὸ στήθος της. Πλησιάζουν...

Ἀλλὰ ἐντὸς μιᾶς λέμβου, ἐξερχομένης, τί βλέπει;

Ὡ! Κ' ἐκεῖνος τὴν διέκρινε, καὶ ἀνορθοῦται, καὶ τείνει τὴν ἀγκάλην του.

— Ἀθηνᾶ!

Καὶ πρὶν προσεγγίσουν ἔτι, πηδᾷ πικρὰ τὸλμως ἀπὸ τῆς μιᾶς λέμβου εἰς τὴν ἄλλην, καὶ ἀρπάζει τὴν Ἀθηνᾶν εἰς τὴν ἀγκάλην του καὶ ἐκμυζᾷ ἐκ τῶν χειλέων της φιλήματα μὲ δῖψαν πέντε μηνῶν. Αὕτη δὲ σφιγγούσα αὐτὸν ἐκρήγγυται εἰς χεῖμαρρον δακρύων, πνίγοντα τὰς λέξεις ἐν τῷ στόματι της...

— Καὶ... τὸ παιδί μας;... ἐρωτᾷ ὁ πατήρ.

— Ὁ υἱὸς μας, ὁ Γεωργάκης μας, ὑπέλαβεν ἡ Ἀθηνᾶ, εἶνε πολὺ καλά. Τὸ ἐβγάλαμε Γεωργάκη, σ' ἐνομιζαμε γιὰ ἀποθνήσκοντο...

— Καὶ ἤμην ἀποθνήσκοντο, εἶπε σοβαρῶς ὁ σύζυγός της καὶ εἶνε θάυμα πῶς ζῶ.

Μετέβησαν εἰς τὸν σιδηρόδρομον καὶ εἰσῆλθον εἰς ἀμαξάν τινα μετὰ δυσπιστίας προσδεδέποντες πάντα πλησιάζοντα νὰ εἰσέλθῃ· ἀλλ' ἔμενον μόνον εἰ τρεῖς· τότε δέ, συνοδεύοντες τοὺς λόγους του τοῦ βαρέως κυλινδήματος τῆς ἀμαξοστοιχίας· διηγῆθη ὅποιον τρομερὸν κίνδυνον διῆλθε.

Μαθὼν ὅτι ἐπλησιάζον οἱ Βεδουῖνοι εἰς τὸ Χαροτόμ· ἔφυγε τὴν νύκτα· ἀλλὰ συνελήφθη ὑπὸ τῶν ὀφειλετῶν του φελλάχων, τῶν ὁποίων ἠσθάνετο νυχθημερὸν

προσηλωμένα ἐπ' αὐτοῦ τὰ βλέμματα κατὰ τὴν ἐν Χαροτόμ διαμονὴν του. Ὅπως σωθῆ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς ἀπόδειξιν ὅτι ἐξῶφλησε πᾶσαν ἀπαίτησίν του, ἀλλ' αὐτοὶ νομίζοντες ἀπλούστερον ν' ἀποθάνῃ ὁ δανειστής διὰ νὰ λείψῃ τὸ χρέος, ἤγαγον αὐτὸν μετὰ διήμερον πορείαν εἰς τὸν Μαχθῆ μετὰ τινων ἄλλων ἐμπόρων ἑλλήνων· τρεῖς ἐξ αὐτῶν κατέσφαξεν οὗτος διότι ἀπεπειράθησαν νὰ δραπετεύσου· εἰς τοὺς λοιποὺς ἐχάρισε τὴν ζωὴν ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ δεχθῶσι τὴν πίστιν τοῦ ἰσλάμ· ἐπὶ τοῦ Γεωργίου ἔπασεν ἡ φοβερὰ εὐνοια τοῦ ψευδοπροφήτου ἀναθέντος εἰς αὐτὸν τὰ καθήκοντα τοῦ γραμματέως τοῦ στρατοπέδου του· ἐσκόπει δὲ νὰ τὸν συμπεριλάβῃ εἰς τὴν οἰκογένειάν του νυμφεύων αὐτὸν μετὰ τινος τῶν παρακολουθοῦσων θεραπεινίδων του· ἀλλὰ μίαν νύκτα, τὴν παραμονὴν τῆς ὀρισθείσης πρὸς ἐξόμωσιν ἡμέρας, ἔδραπέτευσεν· τότε ἤρχισεν ἀνεκδιήγητον μαρτύριον· κρυπτόμενος τὰς ἡμέρας εἰς φάραγγας καὶ τὰς νύκτας μόνον πεζοπορῶν, κρυπτόμενος ἀπὸ πάντα ἀγνωστον ἀλλὰ πρὸ πάντων ἀπὸ πάντα γνωστόν, βρακένδυτος, λιμοκτονούμενος, ἐξαπλούμενος ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἐκ τῆς ἐσχάτης κοπώσεως ὅπως ἐκπνεύσῃ, ἀλλὰ γαλθανίζόμενος αἰφνης ὑπὸ τῆς σκέψεως ὅτι ἡ σύζυγός του θὰ μείνῃ χήρα, τὸ τέκνον του ὄρφανόν, καὶ ἐξακολουθῶν τὴν πορείαν του εἰσῆλθε τέλος εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἀβυσινίας ἐν ἡ θερμῆς τυχῶν ἀρωγῆς ὡς πάντες οἱ Ἕλληνες ἐπέστρεψεν εἰς Ἀλεξανδρείαν διὰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

— Καὶ σὺ πῶς ἐπέρασες; ἠρώτησε τὴν Ἀθηνᾶν;

— Ὡ! ἐγώ!...

Καὶ ἐνθυμηθεῖσα τὴν θανάσιμον σιγὴν του, τὴν χηρείαν της, τὴν γέννησιν τοῦ ὄρφανου, περίτρομος ἐκ τῶν ἀναμνήσεων ἐκείνων κατέφυγεν εἰς τὴν ἀγκάλην του ὡσεὶ ὅπως ζητήσῃ προσκόσιν κατὰ τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου παρελθόντος· καὶ τὸν ἐφίλει διαπύρως ἐν ᾧ ἡ γηραιὰ της μήτηρ ἀπὸ τοῦ παραθύρου ἔθεατο τὸ φαληρικὸν πεδῖον, τοὺς χλοάζοντας λιμῶνας, τὰ καπνίζοντα ἐργοστάσια, τὸ ὀμιχλοσκεπὲς τοῦ Ἐλαιῶνος δάσος.

Ἡ Ἀθηνᾶ τυχαίως ἐνθυμηθεῖσα ὅτι ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἦτο ἡ πρώτη τοῦ ἔτους:

— Ἀπὸ ὅλα τὰ ὄωρα τῆς πρωτοχρονιᾶς, ποῦ μοῦ ἔχεις προσφέρει ἕως τώρα, εἶπε, καὶ ἀπὸ ὅσα θὰ μοῦ προσφέρῃς εἰς τὴν ζωὴν μου, τὸ πολυτιμότερον μοῦ τὸ προσέφερες σήμερα: τὸν ἑαυτὸ σου.

Ἡ ἀτμάμαξα ὡς ἐλαφρὰ ἐκ τῆς χαρᾶς ἔτρεχεν, ἐκάλπαζεν, ἐπέτα. Πικρὰ τὸν σταθμόν, ἐπὶ τῆς γεφύρας, ἐπὶ τῶν λόφων, ἴσταντο θεαταὶ καὶ ἐβλεπον ἀπαθῶς ἐλαύνουσαν τὴν ἀμαξοστοιχίαν. Ἀλλ' ἠγγούον ὁποῖον εὐτυχίαν ἔφερε μεθ' ἑαυτῆς.

ΑΡ. Π. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ.